

No ratiem līdz olimpiādei

(Valmieras mēbeļu kombinātam 20)

Kombināta vēsturi apkopoja **Andris Briedis**

1979. gadā, augusts – novembris.

Autors izsaka pateicību par palīdzību

Mirdzai Ankmanei,
Oskaram Lacumam,
Antonam Kreilim,
Jānim Burgmanim.

Valmiera, Ziemeļvidzemes centrs, vienīgā pilsēta pasaulē, kurai cauri tek Gauja. Pilsēta ar slavenām revolucionārām tradīcijām. Tā 1917. gadā no 29. aprīļa līdz 1. maijam Valmierā notiek Latvijas bezzemnieku kongress, aprīlī nodibinās pilsētas strādnieku un zaldātu deputātu padome, maijā arī aprīņķa apvienotā strādnieku, zaldātu un bezzemnieku deputātu padome, pirmā Latvijā.

Bet Valmierā ir arī Komjauniešu kalniņš, kurā apglabāti 1919. gada decembrī noslepkavotie vienpadsmit komunāri. Un ik gadu decembrī viņu piemiņai notiek pilsētas jauniešu lāpu gājiens. Bet Valmierā un tās apkārtnē ir arī vairāki fašisma upuru masu kapi. Un Ķelderlejā – tajā, skaistules Gaujas krastā, dus vairāk nekā trīs tūkstoši nogalināto, te ik septembri notiek piemiņas brīdis.

Pilsētā, kurā dzimuši, strādājuši slaveni latviešu kultūras darbinieki: komponisti Jāzeps Vītols, Jēkabs Medinš, gleznotāji Eduards Brencēns, Teodors Ūders, literāti Rieteklis, īstajā vārdā Jūlijs Balodis, ar Valmierai veltīto dziesmu „Pie Gaujas” (Še, kur līgo priežu meži), Pāvils Rozītis un viņa „Valmieras puikas”, Linards Laicens, Leons Paegle, Miervaldis Birze un viņa populārākais darbs „Visiem rozēs dārzā zied” – par to saņemta Latvijas PSR valsts prēmija, un tas tulkots daudzās valodās – par cīņu pret fašismu Valmierā Lielā Tēvijas kara laikā.

Pilsēta, kurā dzīvo pasaules eksrekordists soļošanā Rūdolfs Zirdziņš un pats pazīstamākais latviešu „zvejnieka dēls” – pirmais Oskars filmā „Zvejnieka dēls”, Valmieras drāmas teātra galvenis režisors, Latvijas PSR Tautas skatuves mākslinieks Pēteris Lūcis.

Pilsēta, kura ugunsgrēku un karu daudzkārt izpostīta, savā klēpī vienmēr radījusi prasmīgus, neatlaidīgus amatniekus, kuri to veidojuši vēl lielāku, stiprāku, skaistāku.

Pēc trim gadiem Valmierai nozīmīga jubileja: 700 gadi, kopš likti pamati pilij un baznīcai, tagadējai Sīmaņa koncertzālei. Bet šogad jubileja vienam no Valmieras bērniem, bērnam, kurš savas pilsētas vārdu, savu mātes vārdu darījis zināmu tālu aiz mūsu republikas, mūsu valsts robežām: 1980. gada 1. aprīlī Valmieras mēbeļu kombinātam – 20.

I Šūpulis

Bet pirms šiem divdesmit gadiem mēbeļu ražošana attīstījās Valmieras rajona (līdz 1950. gadam apriņķa) rūpniecības kombinātā, sākot jau ar pilsētas atbrīvošanas pirmajām dienām: tātad no 1944. gada rudens. Piecpadsmitarpus gadus.

Ar ko tad amatnieki sāka izpostītājā, izlaupītājā Valmierā, kurā 60 % dzīvojamo māju bija nodedzinātas?

Pēc Valmieras apriņķa atbrīvošanas rūpniecības kombinātam lietojamā kārtībā bija astoņas dzirnavas, divas galdniecības un viena mehāniskā darbnīca, visi bijušie privātuzņēmumi.

Pirmā galdniecība atradās tagadējā Leona Paegles ielā 22, vēlāk tajā uzņēmuma kopmītnes, šobrīd dzīvojamā māja. Bijusī Vikmaņa darbnīca.

Otrā galdniecība, bijusī Ķirpja darbnīca, atradās tagadējā Vienības ielā 3, šobrīd – dzīvojamā māja.

Kokamatniecības darbi notika arī trešā galdniecībā, garā vienkāršā ēkā, kuru tagad Latviešu sarkano strēlnieku un Rūpniecības ielu stūrī nojauc, bijusī Brigadera darbnīca.

Mehāniskā darbnīca – kādreizējais Tauriņa īpašums. Šobrīd ēkā Teodora Ūdera ielā 12, komplicētās sadzīves tehnikas remonta darbnīca.

Un sāka, protams, ar pašu nepieciešamāko: top rati, logu rāmji, durvis, pavisam vienkāršas mēbeles. Paši mežā gatavo balķus. Un dažkārt, kad pasūtījums ļoti jāsteidz, izmanto arī vecu ēku kokmateriālus.

Mehāniskā darbnīca sāk strādāt 1944. gada 9. oktobrī. Tajā divas virpas, ēvelmašīna, ratu sols, urbjamā mašīna, divi aroda pratēji un viens mācekļis (tagadējās ugunsdzēsības iekārtas rūpnīcas sākums!). Remontē kuļmašīnu katlus un lauksaimniecības mašīnas, no savāktajām detaļām izgatavo savu automašīnu.

Jau trešajā dienā pēc Valmieras atbrīvošanas, t.i., 1944. gada 26. septembrī, darbu sāk ādu mītuve. Lai arī nav elektrības, nedarbojas ādu valcis. Pārstrādei izmanto egļu mizas, pēc tam tās žāvē kurināšanai.

Apavu darbnīcai nav darba rīku. Atrod un sanes paši. Un no 1945. gada februāra tajā strādā septiņi kurpnieki un viens virsu šuvējs. Darbnīcas vadītājs un viens no populārākajiem apavniekiem pēckara Valmierā – Jānis Sijāts. Tajā top arī abesīni, stipri, tajos gadus populāri apavi: zole no riepas, virspuse no ādas, top arī koka tupeles – tās bija gandrīz katram laucīniekam, gandrīz pie katras kūts – līdzīgas tagad, pēc 35 gadiem, redzamas jauniešiem pilsētu ielās.

Nododot kaulus, cilvēki saņem ziepes, nododot lupatas – veļas pulveri, sērkociņus, birstes.

Tāds ir sākums atjaunošanai, jauncelsmei. Trūcīgs. Bet entuziasma, ticības pilns.

Un ik dienu lieli un mazi strādā Valmiera drupās. Tiek atbrīvota vieta, atrasts materiāls jaunas Valmieras celšanai.

Tā 1945. gada 8. jūlijā no pilsētas nopostītā centra viena mašīna, 48 pajūgi un 464 kājnieki piegādā topošās dzelzceļa stacijas celtniecībai divdesmit tūkstošus ķieģeļu un desmit kubikmetrus akmeņu. Darbā piedalās arī mēbeļnieki.

Cilvēki tic nākotnei, cilvēki alkst gaismas. Un 1945. gada 1. oktobrī sākas mācības Valmieras vakara vidusskolā – 5.- 12. Klase. Tās pašas dienas vakarā pirmo reizi tiek apgaismotas pilsētas galvenās ielas. No 25. novembra Valmieras teātra telpās sākas kino izrādes.

Atsākas pašdarbība. Tās kulminācija ir plaši Līgo svētki 1945. gada 24. jūnijā Zilajā kalnā. Daudz ir sporta sarīkojumu. Un 1945. gada jūlijā PSRS meistarsacīkstēs Ļeņingradā: no sešpadsmit Latvijas izlases vieglatlētiem četri ir Valmieras apriņķa pārstāvji.

Apbrīnojams entuziasms. Un par vienu no tā virzītājiem kļūst Oskars Lacums ...

Oskars Lacums dzimtajā Valmierā ierodas 1948. gada jūnijā. Pēc 25 gadu prombūtnes, ar zināšanām, pieredzi vadošā darbā. Seko pamatīga saruna ar apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētāju Rihardu Gredzenu un citiem vadošajiem darbiniekiem. Un Oskars Lacums tiek iecelts par Valmieras apriņķa rūpniecības kombināta galveno inženieri.

Šajā laikā kombinātam galdnieku darbnīcas ir arī Rūjienā, Mazsalacā. Bet, kā drīz vien noskaidrojas, kombinātam juridiski no daudzajām darbnīcām, dzimavām, lauku gateriem nepieder gandrīz nekas. Ko tas prasa pūļu, laika, enerģijas!

Rūpniecības kombināts par savām noformē visas trīs galdniecības darbnīcas, mehānisko darbnīcu, ādu ģērētāvu, *ķeta(?)* lietuvi un teritoriju Gaujas kreisajā krastā, kura jau daļēji apgūta un ar kuras apbūvi saistās uzņēmuma nākotne. Bet tā arī neizdodas kļūt, piemēram, par Rūjienas galdniecības saimnieku, tā arī kombināta kantora ēka Valmierā, pie mehāniskās darbnīcas, joprojām paliek Valmieras pilsētas īpašums

Bet ko un kādu produkciju ražo Valmieras, Rūjienas un Mazsalacas galdnieku darbnīcās pirms vairāk nekā 30 gadiem?

Dosim vārdu Oskaram Lacumam.

„Kombināta šķūņi pie mēbeļu darbnīcām pilni ar nekrāsotām mēbelēm. Pirmās galdniecības divstāvu šķūnim otrā stāvā novietotas nelokotas, finierētas mēbeles, tās sakrautas viena uz otras un visādi no mitruma bojātas. Mazsalacā saražots simtiem gultu, arī nekrāsotas. Ar krāsotām vēl trakāki. Par krāsotāju laikam bija pieņēmuši mākslinieku. Tas tad nu bija krāsojis: viens gultas gals gaiši zaļš, otrs rozā, viens sāns melns, otrs brūns. Šķūnis, lūk, bijis piekrauts līdz grieztiem. Krāsotājs ņēmis pēc kārtas, kas pagadījies, un krāsojis, kamēr izbeidzas krāsa. Tad sācis ar citu. Bet krāsas? Nu, citas jau neesot bijušas. Labojām, krāsojām, lakojām beidzot lielu daļu nocenojām un realizējām kombināta veikalos. Bet Rūjienā pilns šķūnis ar pašaustu vadmalu un simtiem mājamatnieču adītu zeķu un cimdu. Vadmalas krāsojām efektīgās spilgtās krāsās un realizējam dienviņu republikās. Melni krāsotās pārdevām *Hotei(?)*.” (*Mēbeļnieks, Valmieras mēbeļu fabrikas administrācijas, partijas p/o un fabrikas komitejas izdevums, 1975 Nr. 4*).

Kur Valmierā bija kombināta veikali, ko tajos pārdeva? Vispirms tirgus laukumā bija kiosks. Tad, sākumā, paralēli tam, veikals tagadējā Ļeņina ielā 34 (ēkā šobrīd kafejnīca “Kaija”). Tajā mājā atradās vieta vēl arī ...Valmieras universālveikalam (!). Pēdējos gados – kombināta veikalu likvidēja 1955. gada janvārī – tas atradās ēkā, kurā šobrīd Komisijas veikals: Ļeņina iela 29¹. Pārdeva saimniecības preces, mēbeles, apavus ...

Bet tikmēr kombināts au, nostiprinās. Valmierā, Gaujas kreisajā krastā, uz karā nodegušās Pētersona linu apstrādes darbnīcas pamatiem tiek izbūvēta apvienotās amatniecības darbnīcas divstāvēģā ēka. Un jau 1950. gadā tajā tiek svinēti oktobra svētki. Nākošajos gados tiek uzcelta zāģētava n kalve-ratnīca. Visos šajos un daudzos citos pasākumos nenovērtējama ir Ārija Nīgaļa (tagad Ugunsdzēsšanas iekārtas rūpnīcas vadošais konstruktors) uzņēmība, darba spējas.

Bez inženiera diploma, bet ar inženiera zināšanām, prasmi, bieži vien strādājot dienām un naktīm. Un viņa projektus apstiprina.

Bet Valmieras mēbeļnieki pieņemas spēkā. Darbā iesaistās arvien vairāk prasmīgu amatnieku. Talantīgus, apzinīgus galdniekus kombināts saņem arī no Cēsu arodskolas. Rodas doma viņus apvienot lielā, modernā mēbeļu darbnīcā.

Atkal tiek domāts projekts. Un, kad viss it kā būtu izdomāts, noskaidrojas, ka izvēlētajā teritorijā paredzēts ierīkot parku. Tā nav brīva!

Pēc daudzām apspriedēm un runāšanām mēbeļu fabrikas celtniecība Gaujas kreisajā krastā tomēr sākas 1953. gadā. Un tad vēl neviens nevarēja zināt, ka nepilnos trijos celtniecības gados nomainīsies seši būvdarbu vadītāji ...

Tajā pašā laikā tuvojas nobeigumam būvdarbi kombināta spēkstacijā. Un tajā pašā, 1953. gadā, tiek izprojektēts un uzcelts mēbeļu plūksnu ražošanas cehs. Plūksnas ražo no kokmateriālu atkritumiem. Šo darbu veic Antons Kreilis. Viens no tiem, kuriem pirmā darba vieta joprojām ir arī pēdējā. Jau 35 gadus. Dzirnava, gateri, Rencēnu pusē, "KĻĪ", arī kults ar paša sameistaroto kuļmašīnu. Un "Baļļu" dzirnavās, Jaunburtniekos, cietis smagā nelaimes gadījumā. Bet Antis – un tā viņš tiek saukts, un īsto vārdu retais zina – ar vienu roku vada mašīnu, spēj un prot veikt gandrīz jebkuru koka un metāla apstrādes darbu. Tam nolūkam izdomājis sev piemērotu darbapaldū. Un daudzās Padomju Savienības malās pabijis, arī Kamčatkā, Kaukāzā. Kluss, lēnīgs, arī augstas skolas nav beidzis. Bet viens no stipriem, viens no pamatiem.

Bet ko tajā laikā, kad tiek celta mēbeļu fabrika ražo Valmieras galdniecības darbnīcās?

Gultas, matračus, $2\frac{1}{2}$ durvju drēbju skapjus, apaļos izvelkamos ēdamistabas galdus. Izgatavoti paraugi, un sāks ražot dīvānus, tahtas, grāmatu plauktus, viendurvju drēbju skapjus, krēslus.

Bet kalvē – ratnīcā joprojām top rati, ragavas. Joprojām strādā arī apavu, trikotāžas, sedlinieku, mehāniskā, skārdnieku, podniecības darbnīcas, gateros top dēļi, dzirnavās milti ...

Plašs vēriens...

Tajā pašā laikā ar vairākiem patstāvīgiem koncertiem uzstājas kombināta pašdarbnieki: dejojāji (vadītājs Mārtiņš Ulmanis), dramatiskais kolektīvs (režisore Alīda Kreijere, lielus panākumus gūst Blaumaņa "Ļaunā gara" iestudējums), vīru ansamblis.

Mēbeļu fabrikas celtniecību pabeidz 1955. gada nogalē. Un tiek nolemts jaunceltnes otrajā stāvā atzīmēt 1956. gada Maija svētkus.

Bet ...

30. aprīlī pie jaunā korpusa ir Gauja. Svētku svinības notiek apvienotajās darbnīcās. Naktī ūdens turpina kāpt. Gauja atnāk arī līdz tām. Bet jaunceltni, ēku kurā šobrīd mašīnapstrādes un montāžas iecirkņi, upe ielenkusi pilnīgi. Un svētku rīts sākas ar materiālu glābšanu. Pārvietošanās – zvejnieku zābakos un ... laivās.

Pēc svētkiem ūdens strauji krītas. Var atsākt ražošanu.

Un viņi atsāk. Galdnieku vecā gvarde, cilvēki ar augstu pienākuma apziņu un zelta rokām. Viņi – pamatu pamats mēbeļu ražošanai pēckara Valmierā, pamats Valmieras mēbeļu kombinātam.

Un daudzi no viņiem mūža gaitas jau beiguši: Jānis Bandenovičs, Kārlis Brants, Mārtiņš un Voldemārs Izari, Ernests Kanēlis, Kārlis Knostenbergs, Kārlis Opmanis, Eduards Ore, Jānis Rullis, Jūlijs Spārs, Pēteris Stāvausis, Dāvis Zvirbulis ...

Viņi, tāpat Alfrēds Derums, Jānis Burgmanis, Paulis Breicis, Jānis Jansons, Artūrs, Eduards un Jānis Ķirpi, Vilis Lejiņš un vēl citi vecmeistari, arī Jānis Lukass, Eduards Trauliņš, Arnolds

Ziedīnš un vēl daudzi, gadu desmitus uzņēmumā citās specialitātēs nostrādājuši, ar savu prasmi, ar savām labākajām cilvēciskajām īpašībām bija audzinošākais paraugs jaunajiem. Piemēram, tiem diviem galdniekiem, kuri uzsāka darbu pēc Cēsu arodskolas beigšanas, iepzina amatu no pamatiem, paaugstināja savu kvalifikāciju un izglītību, vēlāk viens pēc otra kļuva par uzņēmuma direktoriem.

Vilis Ošs un Jānis Leinišs.

Bet tolaik, piecdesmito gadu beigās, kad abi jaunie cilvēki sevi par vadošiem darbiniekiem vēl veidoja, mēbeļu ražošana Valmieras rajona rūpniecības kombinātā joprojām pieņemas spēkā: ir apmēram četrdesmit produkcijas veidu par vairāk nekā diviem miljoniem rubļu (tā laika naudas vērtība!) gadā.

Produkcijas daudzveidība apgrūtina.

Arvien skaidrāka nobriest doma, ka mēbeļu ražošana jau kļuvusi tik spēcīga, ka tai jāiet savs ceļš, jāatdalās no rūpniecības kombināta un, apvienojot tuvāko rajonu mēbeļu cehus vienā uzņēmumā – Valmieras mēbeļu fabrikā, tie jāspecializē.

Toreiz, pirms divdesmit gadiem, kad mēbeļu ražotāji Valmieras rajona rūpniecības kombinātam teica ardievas. Nodalījās. Kļuva kaimiņi.

II Pirmie divdesmit

1. Guļamistabu komplekti

“Ar LPSR ĪSP Papīru un kokapstrādāšanas rūpniecības pārvaldes priekšnieka š. g. 18. marta pavēli 86 stājos pie Valmieras mēbeļu fabrikas direktora pienākumu izpildīšanas.”

Tāds ir mēbeļu kombināta pirmās pavēļu grāmatas pirmais ieraksts. Datums – 1960. gada 1. aprīlis. Un sarežģītais – kurš tik necentās to atdarināt! – Oskara Lacuma paraksts. Viņš – rūpniecības kombināta pēdējais un mēbeļu fabrikas pirmais direktors.

Pirmais fabrikas galvenais grāmatvedis – Oļģerts Eizenšmits, pirmais galvenais inženieris (sākumā saukts par ražošanas daļas vadītāju) – Herberts Vandāns, plānu – rūpniecības daļas vadītāja (vēlāk inženiere ekonomiste) – Milija Ansone, galvenais mehāniķis (vēlāk tvaika saimniecības inženieris) – Jānis Virza, konstruktors (vēlāk inženieris – konstruktors, meistars, vecākais meistars) – Uldis Eicēns, laborante (vēlāk inženiere – laborante) – Ilze Eicēna, inženieris normētājs (vēlāk darba spēka inženieris) – Haralds Pelsis, arodbiedrības vietējās komitejas priekšsēdētājs – Herberts Timermanis, sagādes daļas vadītājs – Kārlis Kriets, noliktavas pārzine – Elza Lāce.

Pašā sākumā mēbeļu cehā ir 76, plašu cehā 21, mīksto mēbeļu cehā 9, katlu mājā 9, zāģētavā 14 strādnieki, kopskaits – 129.

Pirmajos trijos gados ceha priekšnieka posteņa nav. Mēbeļu cehā vecākais meistars ir Jānis Jansons (no 1962. gada februāra pirmais fabrikas šablonists), plašu cehā Vasilijš Švecs, zāģētavā Antons Kreilis.

Grāmatvedes ir Anna Krīgere (no 1963. gada galvenās grāmatvedes vietniece), Mirdza Ankmāne (18 gadīga meitene 1944. gadā par kurjeri sākusi, rūpniecības kombināta laikā arī dejots un teātris spēlēts, enerģijas netrūkst vēl 1980. gadā), Herta Kirmuža, Alberts Alksnis.

Pavēļu grāmatā ir arī tāds amats – braucējs. Tas minēts Pēterim Lūciņam, vīram, kuru Valmieras cehā sauca par Armandu, vēlākos gados viņš kokmateriālu laukuma pārzinis.

Atceroties to gadu vasaras, prātā nāk baļķi. (Kādreiz taču mēbeles ražoja no koka!).

Baļķi. Šķembu pilni no Ērgemes. Baļķi. Iekrauti, diviem vīriem pa slitām tos mašīnā ripinot. Tievākie. Bet tos, kuros kubikmetrs un vairāk koksnes (un svars tātad ap tonnu un pat vairāk), arī ar virvēm mašīnas otrā pusē velkot, dažkārt vienu baļķa galu atsienot, dažkārt ne tikai ar muskuļu spēku. Baļķi. Valmieras dzelzceļa stacijā, pie tā saucamajām “mazajām sliedēm”, no Smiltenes puses. Atsiet baļķu vagona stieples, izraut vai nocirst stutes. Dažbrīd kā cirkū. Baļķi. Pa Gauju. Un tiek vilkti pie zāģētavas augšā. Bet tos, kuri aizpeld “adresātam” garām, mēģina samedīt, sasien plostos, dzen pret straumi, līdz zāģētavai. Un – augšā!

No pašiem pirmajiem “baļķu vīriem” savam darbam uzticīgs palicis vienīgi Elmārs Ozols, stopētājs, kluss, strādīgs vīrs.

Mēbeļu fabrika no rajona rūpniecības kombināta izdalās, bet mēbeļu ražošana paliek vēl arī kombinātā : Rūjienas mēbeļu cehā un Mazsalacas mēbeļu darbnīcās.

Optimisma, lielu ieceru un plānu laiks. Un viens no galvenajiem priekšnoteikumiem tam – skaidru plātnes. Tās jāražo, lai pietiktu gan pašiem, gan arī bijušajiem saimniekiem – rūpniecības kombinātam.

Un to plātni ražo. Un tā plātne neiznāk. Mainās tehnoloģija, agregāti. Regulāri ved to rādīt un analizēt uz Rīgu. Zināmu progresu panāk. Ražošanā pielieto paši. Piedāvā to arī citiem. Bet īsti laba, vienalga, neizdodas. Skapju ražošanai gatavo galdnieku plātni no līstiņām, tā saucamajiem “špēļiem”.

Un gada deviņu mēnešu plāns veikts tikai par 94,2 %, lai arī kāpinājums, salīdzinot ar iepriekšējo, 1959. gadu, liels – 126,2 %. Netiek izpildīts arī pirmā patstāvīgā gada plāns – 91,7 %, kāpinājums gan 127,2 %. Nav dota valstij produkcija par 600 tūkstošiem rubļu. Kaimiņi un reizē arī bijušie mēbeļnieku saimnieki gada plānu veikuši: 105,3 %.

Bet rajona Goda plāksnē, sagaidot LOSR 43. gadadienu, no fabrikas pirmais tiek galdnieks – frēzētājs Kārlis Āboliņš, Cēsu arodskolas pirmā, 1947. gada, izlaiduma audzēknis. Kluss, savu darbu visās niansēs zinošs, daudzkārt turpmākajos gados atzīmēts, apbalvots. Pēc dažiem gadiem kļūst par mašīnapstrādes iecirkņa meistar. Cehā gandrīz vienmēr tiek saukts tikai vārdā – Kārlis. Tā pat kā Mirdza (Ankmane), Anita (Krīgere), Antis (Kreilis), vēl daži veterāni, bez kuriem nav iedomājams Valmieras cehs, mēbeļu kombināts. Kā bez vārtiem, kā bez uzņēmuma emblēmas. Un, pie reizes, Kārlis ir rajona Goda plāksnē arī pēc gada, uz nākošo LOSR gadadienu.

Bet vispār nākošais, 1961. gads, tāpat ir grūts. Tomēr galvenie plānotie uzdevumi tiek izpildīti: kopražošanā par 100,2 %, mēbeļu ražošanā par 100,7 %, realizācijā par 101 % . Plātņu ražošanas plāns atkal izpildīts netiek.

Daudzo, savstarpēji nesaistīto mēbeļu vietā meistara Jāņa Leiniša vadībā top mazgabarīta guļamistabas komplekts.

To ražošanu uzsāk 1962. gadā. Un tajā ietilpst: trīsviru drēbju skapis, tualete - spogulis, gulta un naktsskapītis. Apmērē izmantots ozols un sarkankoks. Republikāniskajā izstādē Rīgā šis komplekts gūst ievērību, ierindojoties otrajā vietā. Atzinīgi vērtējumi tam arī Baltijas mēbeļu izstādēs Tallinā, Viļņā, Rīgā. Un šādas mēbeles, gandrīz divus tūkstošus komplektu, jau 1962. gadā nosūta uz Rīgu, Maskavu, Ļeņingradu, Minsku, Tulu un citām pilsētām.

Sākas jaunā uzņēmuma panākumu laiks. Tā 1962. gada oktobra kopprodukcijas plāns tiek izpildīts par 136 % , bet mēbeļu ražošanas – par 132 % . Uzņēmuma vārds pirmo reizi ir rajona Goda plāksnē: sagaidot LOSR 45. gadadienu. Un turpmākajos gados šis panākums tiek daudzkārt atkārtots. Fabrikā šajā laikā apmēram trīssimt strādājošo.

Lielu, turpmākajos gados neatkārtojamu panākumu laiks, šis ir arī fabrikas sportistiem. Fabrikā strādā visā republikā pazīstamie riteņbraucēji Jautrīte Bondare un Gunārs Martinsons, populārā augstlēcēja Helga Muste, soļotājs un slēpotājs Auseklis Ābele (Pie reizes – 1966. gadā apbalvots ar medaļu *Par Darba varonību*). Fabrikā strādā gandrīz visa rajona vīru basketbola komanda, vīri ir pilsētas čempioni volejbolā, rajona čempioni rokasbumbā, mēbeļniekiem ir laikraksta “Liesma” kauss slēpošanā, mēbeļnieki – rajona čempioni distanču slēpošanā un slalomā. (Daudzkārtējs rajona čempions slalomā un ilggadējs treneris ir mašīnstrādnieks Pāvels Līde).

Fabrikā relatīvi daudz jaunu puišu, Cēsu arodskolas un Valmieras vidusskolu absolventu.

Piecdesmito gadu nogalē un sešdesmito sākumā uzņēmumā darbu sāk arī pirmie inženieri ar augstāko izglītību, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas absolventi : Herberts Vandāns, Jānis Baņķieris, Ilze un Uldis Eicēni, Haralds Pēlisis, Zigrīda Siliņa, Vilis Ošs.

Bet 1963. gadā jaunajam uzņēmumam vēl viens pārbaudījums: ar Papīra un kokapstrādes rūpniecības pārvaldes 1963. gada 21. marta pavēli IV 73 Valmieras, Cēsu, Limbažu un Valkas rajonu rūpniecības kombinātu kokapstrādes cehi tiek pievienoti Valmieras mēbeļu fabrikai.

Tādu cehu ir divpadsmit : Ainažos, Alojā, Alūksnē, Apē, Gulbenē, Jaunpiebalgā, Kraukļos, Madonā, Mazsalacā, Rūjienā, Salacgrīvā un Valkā. Lielākie: Alūksnes – 76 un Salacgrīvas – 75 strādājošie, Ainažos tikai 8.

Turpmākajos gados vairums šo cehu tiek nodots citu resoru pakļautībā. Un kopā ar pamata, Valmieras, cehu paliek Jaunpiebalgas cehs, kurā pievienošanās brīdī bija 61, Rūjienas – 38, Valkas – 63 strādājošie.

Bet ar 1963. gada 6. maija direktora Oskara Lacuma pavēli IV 68 fabrikas pārvaldes štati ir šādi :

direktora vietnieks Leonīds Beļajevs,
galvenais inženieris Jānis Baņķieris (šajā amatā no 1962. gada augusta),
galvenā mehāniķa v.i. Laimonis Gerliņš,
TKD priekšnieks Uldis Purcēns,
vecākā kadru inspektore Ilona Šteinberga,
ražošanas tehniskās daļas priekšnieks Vilis Ošs,
plānu daļas priekšniece Milija Enne (bijusī Ansonē),
galvenā grāmatvede Evgenija Jansone (šajā amatā no 1961. gada maija),
sagādes daļas priekšnieks Alberts Strautiņš.

Drīz, tā paša gada decembrī, par galveno inženieri kļūst Uldis Eicēns un ir šajā amatā gandrīz četrpadsmit gadus.

Par Valmieras ceha pirmo priekšnieku top Jānis Leinišs, 1963. gada decembrī un 1964. gada janvārī šajā amatā Herberts Timermanis, viņu nomaina Verners Troska, viņu tā paša, 1964. gada augustā – Eduards Ķirpis, bet arī viņš amatā tikai pusi gada: 1965. gada februārī viņa vietā stājās Rolands Rudzītis, pēc nepilniem diviem mēnešiem, aprīlī, ceha priekšnieks vēlreiz ir Jānis Leinišs.

Dabūjusi klāt papildus darbaspēku, bet tā sadrumstalotības un relatīvi lielo attālumu dēļ arī papildus grūtības, fabrika arī nākošajā, 1964. gadā, stingri turas Valmieras rajona rūpniecības uzņēmumu avangardā.

Gada pirmajā ceturksnī, veicot produkcijas kopražošanu par 102,4 % un ceļot darba ražīgumu par 106,8 %, tiek gūta uzvara rajona rūpniecības uzņēmumu grupā.

Šajā un arī nākošajos panākumos liela loma ir partijas pirmorganizācijas (sekretārs Leonīds Beļajevs) un vietējās komitejas sekmīgajam darbam.

Vietējās komitejas priekšsēdētājs ir Herberts Timermanis. Vēlākos gados viņš, santehniķis, vecākais kurinātājs, ir arī Valmieras ceha komitejas priekšsēdētājs. Īpatns cilvēks: ne augstās skolās gājis, ne lielos amatos bijis, bet vienmēr un visur audzinātājs, paraugs. Gan savā, it kā parastajā, bet ļoti vajadzīgajā darbā, gan ... runāšanā: runāt, emocionāli, prātā paliekoši, Herberts prot ne tikai svinīgos, priecīgos brīžos, ne tikai, skaidrojot, stāstot par jauno, nozīmīgo republikas, valsts dzīvē, bet arī pašos melnākajos: daudziem bijušajiem sava uzņēmuma darbiniekiem viņš teicis atvadu vārdus. Lielā Tēvijas kara laikā iepazinis Salaspils un citu nāves nometņu šausmas. Patīk vīru dziesma: dziedāts gan vīru korī "Imanta", gan, kamēr tāds bija, cehā vīru ansablī. Apbalvots ar vairākām krūšu nozīmēm, medaļu "Par varonīgu darbu", diviem ordeņiem "Goda zīme".

Un fabrika ir rajona goda plāksnē arī uz 1. maiju. Un goda plāksnē ir arī Dzintra Irbe, strādniece. Viņa fabrikā no 1962. gada. Pie presēm, maliņu finierēšanas. Pabeigta vakarskola, neklātienē tik absolvēta arī Latvija Lauksaimniecības akadēmija. Vēl mainīsies amati: meistare, tehniskās kontroles daļas priekšniece, pēc dažiem gadiem arī uzvārds – Stračinska. Precīza, prasīga, zinoša. Patīk dziesma: dziedāts Valmieras kultūras nama, arī ceha sieviešu vokālajā ansablī. Pēdējos gados viņa arī rūpnīcas komitejas priekšsēdētājas vietniece.

Fabrikā 1964. gadā ap 850 strādājošo, gadā ražo mēbeles par 4,1 milj. rubļiem. Galvenais joprojām – guļamistabu komplekti.

Joprojām strādā veterāni, kuri darbu uzņēmumā sākuši tūlīt pēc Valmieras atbrīvošanas, pirms divdesmit gadiem: Jānis Burgmanis, Alfrēds Derums un citi. No 85 racionalizatoru lielās saimes lielāko ieguldījumu dod mašīnapstrādes meistari Jānis Elbrets un Jānis Vītols, atslēdznieki Herberts Lure un Arnolds Ziediņš.

Šajā, uzņēmumam ļoti veiksmīgajā laikā, galvenais inženieris ir Uldis Eicēns, galvenais tehnologs Rolands Rudzītis, darba algas daļas priekšnieks Haralds Pelsis, ražošanas daļas vadītājs Jānis Leinišs, direktors joprojām Oskars Lacums.

No cehiem par labāko izvirzās Jāņa Eglīša vadītais Jaunpiebalgas cehs.

Darbam tiek gatavota poliesteru laku uzlejama mašīna. Cīņā pret brāķi un paviršību aktīva ir tehniskās kontroles daļa, tās priekšnieks Imants Sergejevs.

Fabrika atkal ir LOSR gadadienai veltītajā rajona goda plāksnē, tajā arī Bruno Lecis, galdnieks.

Par prasmīgiem amatniekiem izvirzījušies arī Paulis Kavīte, Jānis Ševelis (kļūst arī par meistaru, ceha priekšnieka vietnieku), Jānis Rozentāls (montētājs, arī brigadieris, meistars), Gunārs Martinovs, Arnis Lazdiņš, gados vēl jaunais Gunārs Zīverts, arī vispusīgs sportists, vēlāk ilggadējs tehniskās kontroles daļas meistars, par apkopēju sākusi, teicama apdares iecirkņa strādniece un sabiedriskā darba veicēja izveidojas Laimā Amoliņa.

1964. gada kopražošanas plāns veikts par 105,1 % darba ražīguma – par 105,6 %.

Veiksmīgs, patīkams arī nākošā, 1965. gada, sākums: fabrikas produkcija eksportēta *Leipcigas* gadatirgū, to gatavo arī nosūtīšanai uz Tautsaimniecības sasniegumu izstādi Maskavā. Ar lielu atbildības sajūtu, precizitāti izceļas darba veterāni Jānis Jansons un Kaspars Pentjušs. Veterāne Anna Rulle, jau 19 gadus par šuvēju – priegriezēju nostrādājusi, ir rajona Goda plāksnē, sagaidot Padomju Latvijas 25. gadadienu, viņai arī medaļa “*Par darba varonību*”

Joprojām ražo guļamistabu komplektus, gadā vairāk nekā četrus tūkstošus, arī mēbeles ēdnīcām, kafējnīcām.

1965. gada septembrī par fabrikas direktoru kļūst Vilis Ošs, vairākus gadus pirms savas 30 gadu jubilejas. Izzināti visi darba etapi, iepazīti cilvēki. Kluss, rūpīgs, vienkāršs, zinošs, it kā gauss, nesteidzīgs, bet laikam jau tāpēc tik daudz paveikt varošs, ka viss darīts pamatīgi. Savaldīgs, pieklājīgs arī visāsākajās situācijās, pat ar plēguru, visnolaidīgāko cilvēku runā kā ar cilvēku. Kā tēvs. Lai arī tas “dēls” dažkārt divreiz vecāks. Šajā ziņā – unikāls talants.

Tajā pašā laikā Valmieras ceha priekšnieka amatā stājas Haralds Pelsis. Beidzot vīrs, kurš šajā amatā paliek ilgāku laiku: trīs gadus un vienu mēnesi.

Fabrika pirmos piecus pastāvēšanas gadus nogājusi godam, sekmīgi sāks sestais: 1965. gada kopprodukcijas plāns veikts par 106,1 % darba ražīguma – par 104,5 %.

Uz 1. maija svētkiem uzņēmums atkal ir rajona Goda plāksnē. Tajā arī atslēdznieks – virpotājs Andris Liepiņš. Vēlākos gados, kad tas nepieciešams, viņš arī šoferis. Precīzs, atsaucīgs, ar labu humora izjūtu un, kā tas daudzos sarīkojumos pierādījies, ar labiem mūzikas ierakstiem.

Pēc dažu ceturkšņu pārtraukuma mēbeļniekiem arī rajona ceļojošais Sarkanais Karogs par uzvaru 1966. gada I ceturksnī.

Drīz pēc tam par guļamistabas komplektu tiek saņemts Latvijas PSR Tautsaimniecības sasniegumu izstādes I pakāpes diplomu un naudas prēmija. Gadā pircējiem tiek nosūtīti apmēram seši tūkstoši šo atzinīgi novērtēto mēbeļu komplekti.

Bet Rūjienas cehā jau otro gadu ražo priekšnama iekārtu otro modeli. Tas ir ērtāks, izskatīgāks, pēc tā liels pieprasījums. Un, ja pirmo modeli ražoja tikai divus gadus, šo, kā vēlāk izrādīsies, desmit gadus. Priekšnama pilnveidošanā liels pieredzējušā montētāja Jāņa Svīriņa nopelns.

Un, uzņemto tempu turpinot, fabrika ir arī LOSR 49. gadadienai veltītajā rajona Goda plāksnē. Tajā arī galdnieks Juris Ozols un ... Valmieras 11 varoņu komjauniešu vidusskolas direktors Ludvigs Egle.

Kāds sakars fabrikai ar skolu un tās direktoru? Visciešākais!

Fabrika ir šīs skolas šefs. Pie skolas atrodas arī fabrikas filiāle, neliela vienstāva ēka. Tajā top spoguļu rāmji Rīgas spoguļu rūpnīcai, rakstāmgaldi un cita nelielā produkcija, arī sūtījumu kastīņas. Filiāli jau ilgu gadu vada Jānis Ķirpis, vīrs astotajā gadu desmitā. Tajā praktizējušies simtiem skolas audzēkņu, tajā viņi izveidojuši skaisto skolotāju istabas iekārtu un daudzas citas mēbeles skolai. Tajā daudzi no viņiem mēbeļu ražošanu iemīlējuši uz mūžu. Arī Jānis Ragainis, vecmeistara Jāņa Ķirpja vietnieks. Un, galu galā, šo skolu absolvējuši uzņēmuma direktora vietnieks Uldis Eicēns, galvenais inženieris Andrejs Grāvelsiņš, vecākais inženieris Marģeris Lasmanis ...

1966. gada nogalē vēl viens priecīgs, vēl viens mēbeļnieciskais notikums: bijušā Valmieras universālveikala otrajā stāvā tiek atvērts mēbeļu salons.

1967. gads īpašs – Valsts 50 gadu jubileja.

Tai par godu sāk ražot mēbeles ar Valsts jubilejas marku. Guļamistabas komplekta HM-21 paraugus, gan sarkankoka, gan oša, nosūta uz PSRS Tautsaimniecības sasniegumu izstādi. Mēbeles gūst augstu novērtējumu – PSRS Tautsaimniecības sasniegumu izstādes diplomu.

Darba tempi neatslābst. Un pirmajā ceturksnī kolektīvs atkal ir rajona sociālistiskās sacensības uzvarētājs, iegūstot Latvijas komunistiskās partijas rajona komitejas ceļojošo Sarkanu karogu. Fabrika atkal rajona Goda plāksnē, tajā vieta arī Leonam Mukānam, galdniekam, volejbolistam, rajona labākajam badmintonistam.

Bet tikmēr klāt ieviezu laiks. Un afišas pilsētā, stikla šķiedras rūpnīcā un mēbeļu fabrikā vēsta : JAK VSŠR – VMF.

Jautro – asprātīgo kluba mačs, populāra to gadu „slimība”. Pretinieki – Rīgas politehnisko institūtu beigušie inženieri – šajā lietā ir ar pieredzi. Mēbeļniekiem pieredzes nekādas.

Un, jo tuvāk nāk „liktenīgais brīdis”, jo mazāka griba spēkoties. Pat uz pēdējo sanākšanu direktora kabinetā ierodas tikai puse komandas. Tomēr Vilis Ošs nepielūdzams – jāstartē!

Un pēdējā brīdī tiek meklēti dažādi rekvizīti. Atrodas pat liellaivas taure. (To pretinieks nepazīs!). Tiek noķerts un maisā ielikts kaķis. (Varbūt noder ...).

Kultūras nama lielajā zālē kāds pustūkstotis līdzjutēju: simts mēbeļniekiem iedalītajā pusē, pārējie ... Uz skatuves mēbeļniekiem iespaidīgs auguma un svara pārsvars. Bet nav jau ne basketbols, ne virves vilkšana. Ir JAK!

Apsveikumi žūrijai, pretiniekam, līdzjutējiem. 2000. gadu Valmierā prognozējot – un tāds ir mājas darbs – mēbeļnieki paredz, ka tad stikla šķiedras rūpnīca būs mēbeļu apvienības ”Valmiera” plastikātu cehs.

Tas pretinieku nokaitina. Bet skaisties nav vērts. Un nedrīkst! Šajā spēlītē jābūt kā kaķim: met kā gribi – uz pekām.

Jautājumi, atbildes. Augstāk vērtē asprātīgu, ne pareizu atbildi. Tauri tomēr pazina. Bet, kad deva šiem pūst - ja taure – jāskan! – nekā: bija izņemts „munštaks”. Skulpturālo grupu veidošana. Minūtes laikā, visiem piedaloties, jāizveido, piemēram, kompozīcija “Ne čiku, ne grabu...”

Cīņa, par lielu pārsteigumu, līdzīga. Un viss izšķiras pēdējā gājienā – kapteiņu konkursā.

Katram kapteinim tiek dots galds, krēsls, drēbe, adata, diegs, šķēres, uzpirkstenis un... mikrofons. Uzdevums: kurš ātrāk izgatavos sporta bikses, tajā pašā laikā stāstot par sava uzņēmuma sasniegumiem sportā.

Abi kapteiņi ver adatā diegu. Bet – vai nu adatas acs par mazu, vai diegs par resnu ... Tad mēbeļnieku kapteinis Andris Briedis izgriež drēbē divus caurumus, tajos kājas iekšā, uzrauj uz augšu, sānos sasien. Ir!

Līdzjutēju simts stāv kājās. Gaisu tricina liellaivas taure un visādi sitamie instrumenti. Žūrijas priekšsēdētājs Valmieras drāma teātra galvenais režisors Pēteris Lūcis sveic mēbeļniekus ar uzvaru.

Kā vairāk – Laimes vai pārsteiguma?

Jūnijā fabrikas valdības delegācija Viļa Oša vadībā brauc pieredzes apmaiņā uz Veļikije Luki mēbeļu fabriku. Un gūst daudz interesanta, savās mājās ieviešama.

Pusgada kopprodukcijas plāns veikts par 104,9 %. Uzņēmums II ceturksnī par labāko atzīts netiek. Bet III ceturksnī atkal ir rajona sociālistiskās sacensības uzvarētājs.

Atzīmējot LOSR 50. gadadienu, rajona Goda grāmatā tiek ierakstīts direktora vietnieks Leonīds Beļajevs.

Lielu, nozīmīgu darbu sava uzņēmuma panākumu kaldināšanā jau divus gadus veic tautas kontrolieri. Sevišķi aktīvi Alfrēds Balodis un Andrejs Upītis, daudzkārt cildināts un apbalvots arī par apzinīgu kārtības sarga pienākumu veikšanu.

Kopumā 1967. gadā produkcija ražota par 105,2 %. Ražošanas apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, audzis par 25 %, darba ražīgums par 20 %. Gada trijos ceturkšņos fabrikai pirmā vieta Vissavienības sacensībā. (Bet gadā bija tikai četri ceturkšņi).

1968. gadā paredzēts izgatavot piecus tūkstošus guļamistabu komplektu ar divām, divus tūkstošus ar vienu gultu. Valmieras cehā tiek ražoti arī televizoru galdiņi un naktsskapji.

Tiek projektēti jauni, uzlaboti vienistabas dzīvokļu komplekti, kurus ražos nākošajā gadā. Tajos: drēbju, grāmatu, trauku un veļas skapji, rakstāmgalds, ēdamgalds, Valkas cehā ražotais dīvāns un Jaunpiebalgas ceha krēsli.

Valmieras cehs iecerēts produkcijas izlaidei par 350 tūkstošiem rubļu, bet ražo jau par diviem miljoniem. Kļūst šauri. Daudz morāli novecojušu darbagaldu, iekārtu. Cehs jārekonstruē, perspektīvā jādomā par jaunas mēbeļu fabrikas celšanu.

Valkas cehs joprojām gatavo dīvānus - gultas. Mīksto elementu izgatavošanā izstrādāta un ieviesta plūsmas metode.

Rūjienas cehs, kā jau teikts, ražo priekšnama iekārtas otro variantu.

Jaunpiebalgas cehā joprojām top krēsli daudzām mūsu valsts koncertzālēm, teātriem, klubiem. Pie tam jaunpiebaldzēni darba zinātniskās organizācijas (DZO) konkursā vinnē daudz lielāku sāncensi Valmieras cehu un iegūst trīs ceļazīmes uz PSRS Tautsaimniecības sasniegumu izstādi.

DZO Valmieras cehā tiek ieviesta ar 1. jūliju, pārējos cehos mēnesi vēlāk. Pirms šī svarīgā pasākuma pabeigti visi priekšdarbi ražošanas nepārtrauktai operatīvai plānošanai.

Kā svarīgu DZO pasākumu var minēt DZO padomes locekļu ražošanas daļas vadītāja Andra Miķiņa, galvenā konstruktora Viktora Liepiņa un atslēdznieka Edgara Cenkusa priekšlikumu. Prese liekti līmēto atvilktni izgatavošanai. Ja līdz tam atvilktnes gatavoja no masīviem kokiem, tagad - no finiera un šķiedru plātnes. Ekonomija – vairāk nekā deviņi tūkstoši rubļu gadā.

Otrs nozīmīgs priekšlikums, kuru arī ieviesa: skapju nosūtīšana bez iepriekšējās montāžas. Tas darba ražīgumu ceļ par 30 procentiem. Bet par detaļu precizitāti, tā teikt, jāgalvo.

Vēl kā nozīmīgus gada notikumus var minēt steķa krāna KKS-10, modernākā rajonā, montāžu Valmieras cehā un iekrāsotas nitrolakas pirmo pielietošanu mēbeļu apdarē.

Valmieras cehā joprojām strādā Jānis Burgmanis – Kā 1944. gadā, no flotes atgriezies, sācis. Un, izrādās, nostrādās vēl daudzus gadus. Viņa montētie skapji bijuši gadatirgū Leipcigā, izstādēs Maskavā, Rīgā ... Viņš apbalvots ar medaļu „*Par izcilu darbu.*” Cilvēks, kurā lieliski sadzīvo precizitāte ar mūžīgu optimismu. Reti viņš kluss, noraizējies. Visbiežāk dzied, svilpo. Un kurš no jaunajiem ar veterānu var mēroties dzīvespriekā, skaļumā, piemēram, dambreti spēlējot?

Vēl gadus desmit, gandrīz līdz mūža pēdējām dienām, nostrādās Jūlijs Spārs, apbalvots arī ar „*Darba Sarkanā karoga ordeni*”.

Bet no jaunajiem, taču jau ar daudzu gadu stāžu fabrikā, izceļas Laimonis Rozīts. Viņš, Cēsu arodskolas audzēknis, ne tikai precīzs, prasmīgs galdnieks, bet arī viens no labākajiem rajona volejbolistiem, fabrikas un arī rajona izlases kapteinis.

Vairāki jaunie ar uzņēmuma stipendijām mācās Latvija Lauksaimniecības akadēmijā. Tuvu studiju noslēgumam galdnieks Andrejs Grāvelsiņš (pēc desmit gadiem viņš kļūs uzņēmuma galvenais inženieris), montētāju brigadieris Jānis Stulpiņš (vēlāk uzņēmuma galvenais

konstruktors), šablonists Laimonis Radziņš (vēlāk Valmieras ceha vecākais meistars, uzņēmumam un atsevišķiem cilvēkiem nozīmīgos brīžos arī dzejnieks).

Uz 1. Maija svētkiem Jānis Stulpiņš ir rajona Goda plāksnē. Tajā arī mēbeļu fabrika, uzvarētājs rajona uzņēmumu sociālistiskajā sacensībā I kvartālā.

Ar rajona Goda rakstu tiek apbalvota fabrikas brīvprātīgo ugunsdzēsēju komanda, labākā rajonā. Arī turpmākajos gados gan sieviešu, gan vīriešu komandu konkurencē te tiek gūti labi panākumi. Tos kaldina Māra Bērziņa, Vija Gustsone, Dzidra Zvirbule, Pēteris Bērziņš, Gunārs Lukins, Imants Rečs, Jānis Rozentāls, Augusts Stračinskis un citi.

Bet Imantu Sergejevu, fabrikas komjauniešu sekretāru, sakarā ar komjaunatnes 50. gadadienu un aktīvu darbu ieraksta LĻKJS Valmieras rajona Komjaunatnes komitejas goda grāmatā.

DZO, viens no šo gadu populārākajiem terminiem, ir uzmanības centrā ne tikai ražošanā, bet arī presē, radio, televīzijā.

Fabrikas vadošie darbinieki ar labiem panākumiem piedalās Latvijas televīzijas konkursā „DZO un kvalitāte” un izcīna tiesības braucienam un Indiju. Nākošā, 1969. gada, janvāra otrajā pusē šo tālo zemi skata direktors Vilis Ošs, galvenais inženieris Uldis Eicēns, galvenais tehnologs Ronalds Rudzītis un Antons Reibāns, televīzijas konkursa laikā DZO inženieris, bet no 1968 gada oktobra – Valmieras ceha priekšnieks.

Antons Reibāns bijis arī ceļojumā pa Vidusjūras valstīm, VDR un ČSR, Vidusjūras valstis skatījis arī Ojārs Gustsons, ASV – Uldis Eicēns, VDR un Dienvidslāviju – Herberts Timermanis. Ceļojuši arī daudzi citi. Tuvu un tālu.

1968. gads nozīmīgs arī kādam bijušajam Valmieras ceha atslēdzniekam. Vidēja auguma, padrukns. Mutē vienmēr pīpe, galvā kāda jocīga cepure. Savu fotogrāfiju – nopietns vīrs ar bereti galvā un pīpi mutē – viņš daudzkārt līmēja markas vietā vēstulēm un atklātnēm, kuras sūtīja no dažādām Padomju Savienības malām. Gadījās, ka tās bildes nokrita vai netika par markām atzītas. Tad adresātam bija jāpiemaksā.

Jā, Arvīds Brants!

Šajā gadā vienpadsmit klavieru fabrikas atsūta Valmieras novatoru klubam pateicības par Arvīda veikto darbu klavieru kvalitātes uzlabošanā, par viņa vadītajiem semināriem, par viņa kamertonjiem. Latvijas valsts filharmonijai viņš izgatavo orķestra zvaniņus. Ļeņingradas fabrika „Krasnij Oktjabrj” ražo viņa dinamometrisko atslēgu klavieru skaņošanai.

Sava īpatnā rakstura dēļ, kurā savādi sadzīvoja nevērība ar precizitāti, pasmags humors ar optimistisku āķīgumu, daudzkārt visādās ķibelēs, pārpratumos ieticis. Un varēja tikai nojaust, kādu sarežģītu darbu viņš veicis, lai atrastu vajadzīgo metālu vajadzīgajās proporcijās. Tīrai, precīzai skaņai. Par darba grūtībām nestāstīja. Sarunā it kā no darba atslēdzās, atpūtās, uzlādējās.

Kad Arvīds Brants no fabrikas it kā atvadījās „šampanieša vakarā plkst. 5 pēc pusdienas”, viņš likās veselības un spēka pilns. Un tie skaitļi uz ielūgumiem (zem viņa tik pazīstamās bildes) 1908 – 2008 varēja it kā būt reāli. Bet no 1977. gada rudens viņa mūža māja ir Trikātas kapi. (Pavadītājus esot izvēlējis pats!)

Tādus neparastus, spilgtus cilvēkus neaizmirst. Viņi dzīvo atmiņā. Un padarītājā.

Bet 1968. gada darba ražīguma plāns veikts par 104,3 % – par 105,6 %.

Spēkā stājusies jaunā ekonomiskās plānošanas un materiālās stimulēšanas sistēma. Ja agrāk prēmijas izmaksāja galvenokārt no uzņēmuma fonda līdzekļiem, tagad – speciāls

materiālās stimulēšanas fonds. Tiek uzkrāti līdzekļi tā saucamajai „13. algai”, gan ar noteikumu, ka darba algas vidējais pieaugums nepārsniedz darba ražīguma pieaugumu. Un, šo „13. algu” izmaksājot, vērā tiek ņemts gan uzņēmumā nostrādāto gadu skaits (minimālais – viens gads), gan disciplīna.

Fabrikā aktivizējas kustība par komunistisku darbu, ir jau ap 240 darba trieciennieku. Norit arī cehu sacensība : ik ceturksni labākais cehs saņem ceļojošo vimpeli un naudas prēmiju.

Bet labi noregulētajā mehānismā it kā iekļuvušas smiltis: 1969. gada I ceturkšņa realizācijas plāns veikts par 100,6 %, bet darba ražīguma plāns vispār nav izpildīts : 98,6 %.

Uz 1. maiju rajona gada plāksnē Herberts Timermanis.

Maijā Valmieras kultūras namā notiek kārtējais sarīkojums „Valmiera - 69”. Šoreiz tematiskais vakars veltīts mēbeļu fabrikai. Tajā redzamas visos cehos ražotās mēbeles, dzirdams stāstījums par uzņēmuma deviņiem gadiem un iecerēm, dzirdams un redzams pašdarbnieku sniegums.

Valmieras cehā darbā stājas steķa celtnis KKS ~10, līdz ar to mehanizējot koksnes iekraušanu un izkraušanu. Izveidots cietmetāla zāģu izgatavošanas un asināšanas iecirknis.

Gads nozīmīgs arī ar to, ka Valmieras mēbeļu fabrika ir pirmā mūsu zemē, kura mēbeļu ražošanai un apdarei pielieto plastificēto koksni. Ņemot mazvērtīgu materiālu, visbiežāk baltalksni, apstrādājot to ar amonjaku un pēc tam koksni par divām trešdaļām hidrauliskajā spiedē saspiežot, iegūst materiālu, stiprāku nekā cietie lapu koki. Jaunpiebalgas cehā līdz gada beigām tiek saražots vairāk nekā tūkstošis teātra krēslu, kuru apdarē izlietota plastificētā koksne. Valmierā tā redzama teātrī: no šī materiāla gatavoti teātra krēslu roku balsti.

Valmieras cehā šajā periodā ik mēnesi izgatavo 50-70 m³ bērza un alkšņa lobkārtas, arī ap 100 m³ galdnieku plātnes.

Racionalizatoru kustībā iesaistījušās arī sievietes. Tā inženiere – laborante Ilze Eicēna, kluss, uzņēmumā it kā nemanāms, bet jau daudzus gadus ļoti vajadzīgs cilvēks, dod priekšlikumu poliesteru lakas taupīšanai. Tā ekonomiskais efekts – 8,5 tūkstoši rubļu gadā .

Kopumā tomēr 1969. gads nav lielu veiksmju gads. Darba ražīgums audzis tikai par 2,3 % . , toties vidējā alga par 6,8 %.. Bet tā strādāt nedrīkst! „13. algā” izmaksā 50 tūkstošus rubļu, vidēji – 75 rubļus katram. Samazināta – 49, bet par darba disciplīnas un sabiedriskās kārtības pārkāpumiem to nemaz nesaņem 38 strādājošie. Tādu visvairāk Valmieras ceha transporta daļā.

Visos cehos izvēršas kustība ražošanas rezervju atklāšanai un ieviešanai. Tā Valkas cehā tiek pilnveidota dīvānu – gultu ražošanas tehnoloģija. Tās autori: fabrikas galvenais tehnologs Ronalds Rudzītis, tehniskās kontroles daļas priekšnieks Imants Sergejevs, tapsētājs Jūlijs Roga. Gada ekonomija – 55,5 tūkstoši rubļu.

Vispār 1970. gada pirmajā pusē fabrikā ražošanā ieviesti 38 priekšlikumi, galvenokārt materiālu taupīgākai izlietošanai, ražošanas efektivitātes kāpināšanai. Tie uzņēmumam dod 100 tūkstošus rubļu.

Bet ne vienmēr savlaicīgi tiek saņemti ražošanai nepieciešamie materiāli, ne vienmēr apmierina to kvalitāte. Taču ir arī neattaisnoti darba kavējumi, nepilnīgi noslogota darba diena. Tāpēc mēnešu beigās bieži vien šturmešana. Un rodas brāķis.

Fabrikā 11 tautas kontroles grupas posteņi, bez tām sociālistiskā īpašuma sargāšanas sektors. Kontrolieri atrada pierakstījumus darba algā, panāca noliktavas izbūvi skaidu plātnei, taupīgāku drāztā finiera lietošanu, novērsa 10 mm saplākšņa izmantošanu skuju koku dēļu vietā atvilktņu priekšgabaliem, regulāri pārbauda produkcijas kvalitāti.

levērojams notikums šajā gadā ir Rūjienas cehā: paralēli priekšnama iekārtai top mēbeļu komplekts „Vasara”. Tajā: galds, divi krēsli, atzveltnes krēsls un stūra dīvāns. Viss komplekts darināts no lakota priedes koka. Autors – Jānis Svīķis, pieredzējis galdnieks – šablonists.

Rūjienas cehā par zelta fondu kļuvuši vēl vairāki prasīgi amatnieki. Tāds ir Imants Ķīkulis, montētājs, apbalvots ar „*Darba slavas ordeni*”, tāds ir Herberts Kaucis, mašīnstrādnieks. Ar kuru katru kopā nestrādās, aktīvi arī ceha un pilsētas sabiedriskajā dzīvē.

Valmieras cehā jau ilgus gadus strādā finierētāja Marija Lučenkova. Dūšīga – tā bieži par viņu teikts. Un precīza. Apbalvota ar medaļu „Par varonīgu darbu”.

Rajona Goda plāksnē uz LOSR 53. gadadienu ir Ilgonis Preimanis, galdnieks. Varētu pat teikt: galdnieks – mākslinieks. Mīlēja savu darbu, savu uzņēmumu, bet pēc dažiem gadiem aizies uz citu darba vietu: kurā reālas izredzes tikt pie dzīvokļa.

Vienu celtniecību fabrika tomēr sāk: pie Gaujas top atpūtas bāze, kuras galvenā figūra – sauna. Divstāvu guļbūve ar dakstiņu jumtu. Un īpatna ēka baseinam, un oriģināla ... tualetei. Bāze, kad gatava, ir ļoti populāra: tuvu Valmierai, plaša, istabas nakšņošanai. Skaista senatnīga celtne skaistā vietā. Celtniecības teorētiskais vadītājs – Oskars Lacums, praktiskais – Jānis Burgmanis, nosaukta tuvākās mājas vārdā – „Lielauši”.

Noslēgusies 8. piecgade. Tās plānu fabrika veic krietni pirms termiņa: jau 1970. gada 3. septembrī, līdz gada, t.i., piecgades beigām dodot produkciju virs plānotā par 2,5 miljoniem rubļu. Gadā saražots 7 300 guļamistabas komplektu.

Visos cehos jauni darbagaldi: frēzmašīnas, ēvelmašīnas, ripzāģi, hidrauliskās spiedes. Rūjienas un Valkas cehos jaunas zāģētavas, gandrīz pilnīgi pārbūvēts Jaunpiebalgas cehs, tajā izbūvētas 12 kameras kokmateriālu žāvēšanai. Bet arvien vairāk pietrūkst telpas Valmieras cehā.

Valkas cehā – 1969. gadā uzsāk atsperu bloku ražošanu, jo „Metāltehnikā” – no tās fabrika blokus saņem – ne vienmēr nodrošina nepieciešamo vairumu un sortimentu. Taču pasākums izrādās nerentabls. Nepietiek arī stieples. Un bloku ražošanu pārtrauc.

9. piecgades pirmajā gadā paredzēts realizēt produkciju par 7,2 miljoniem rubļu. Gada I kvartāla realizācijas plāns tiek veikts par 106,2 %, darba ražīguma – par 106,6 %.

Fabrika saņem Vissavienības prēmiju par jaunās tehnikas ieviešanu. Maijā saņem arī trešo direktoru – Jāni Leinišu.

Un tā ir skumja pēcpusdienu, kurā Vilis Ošs Valmieras ceha montāžas iecirknī atvadās no kolektīva, kurā izaudzis, kura iemīlēts. Viņš kļūst par Valmieras rajona partijas komitejas II sekretāru. Pēc tam tiek pabeigta aspirantūra, un viņš – ekonomisko zinātņu kandidāts, pie tam zinātniskais darbs rakstīts par Valmieras mēbeļu fabrikas problēmām. Šobrīd Vilis Ošs ir Latvijas komunistiskās partijas Centrālās komitejas rūpniecības un transporta daļas priekšnieka vietnieks. Četru bērnu tēvs. Un viņam tikai 40 gadu. Un puikas gados iemīļotie planieri pašu to veidotāju nes augstāk, tālāk. Un nesīs ilgi, nesīs tālu: stipri ir spārni.

Jānis Leinišs fabrikā atgriezās pēc Viļņas augstākās partijas skolas absolvēšanas. Un direktora amatā nostrādātie gadi veidojas grūti, bet paliekoši gan pašā Jāņa Leiniša, gan fabrikas mūžā.

Gandrīz pilnīgi mainās Valmieras ceha produkcija: ilgi ražoto, dažādoto guļamistabas komplektu nomaina dzīvojamās istabas komplekts HM-56, kura galvenā daļa – sekcija „Cerība”. Viņa „valdīšanas” laikā sākas plaša celtniecība: piecstāvēgā administrācijas ēka, dzīvojamā māja, komunikāciju būve, galu galā pamats jaunai mēbeļu fabrikai. Nozīmīgu vietu gūst mēbeļu eksports. Fabrika kļūst par Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas alkoholiķu brīvprātīgās

ārstēšanās un darba vietu. Un šāda veida cīņa pret alkoholismu rod atspoguļojumu presē, radio, kino, televīzijā visā Padomju Savienībā.

Vēlāk, beidzis direktora pienākumu pildīšanu, arī Jānis Leinišs kļūst partijas darbinieks : Valmieras rajona partijas komitejas sekretārs. Pie reizes, bijušie mēbeļu fabrikas darbinieki ir arī Vladislavs Apše, LKP rajona komitejas propagandas un aģitācijas nodaļas vadītājs, Anita Poga, LĻKJS Valmieras rajona komitejas pirmā sekretāre.

Jau daudzus gadus fabrika sacenšas ar Igaunijas PSR mēbeļu ražošanas uzņēmumiem: Valgas un Viru mēbeļu fabrikām, Tallinas mēbeļu apvienību „Standarts” un Tartu mēbeļu kombinātu. Te lielāko tiesu atzīstami panākumi, uzvaras.

Ik ceturksni tiek rezumēta cehu sacensība. Bet pašos cehos īstas sacensības nav vai arī tai formāls raksturs. Un no 9,5 tūkstošiem rubļu, kuri paredzēti sociālistiskās sacensības uzvarētāju prēmēšanai, izlietoti ... 330 rubļi. Nav ko prēmēt, jo nav sacensības.

Tomēr fabrikai, izrādās, ir augstākais rentabilitātes līmenis no visiem ministrijas uzņēmumiem. Un, analizējot, piemēram, gada pirmo deviņu mēnešu darbu, rezultāti visumā labi: ražošanas plāns veikts par 104,1 %, realizācijas – par 104,9 %. Virs plāna saražotas mēbeles par 275 tūkstošiem rubļu. Saviesti 29 racionalizācijas priekšlikumi, to ekonomiskais efekts – 32,8 tūkstoši rubļu.

Uz 1. maiju rajona Goda plāksnē strādāniece Milda Viķe, uz LOSR gadadienu – galdnieks Aleksandrs Orlovs. Bet uzņēmums pats nu jau ilgu laiku uzvarētāju godā rajonā netiek.

Fabrika tiek atzīta par uzvarētāju republikas Mežrūpniecības un kokapstrādes ministriju uzņēmumu sacensībā gada III ceturksnī, saņem LPSR Ministru Padomes un Republikāniskās arodbiedrību padomes ceļojošo Sarkano Karogu un pirmo naudas prēmiju.

9. piegādē mēbeļu ražošana jākāpina 1,5, bet darba ražīgums – 1,3 reizes. Piegādes pirmo gadu gan produkcijas ražošanā, gan realizācijā kolektīvs izpilda 20. decembrī. Gadā saražots 8120 guļamistabas komplektu.

Nozīmīgs šis gads bijis Rūjienas ceham: 40 mēbeļu komplekti „Vasara” tiek izgatavoti kādai Anglijas filmai. Darbu veic šablonists Jānis Svīķis kopā ar saviem prasmīgajiem darba biedriem Herbertu Kauci, Imantu Ķīkuli, Andreju Griško. Viņu darbs gūst speciālistu ļoti augstu novērtējumu.

Turpmākajos gados „Vasaru” ražo arī vietējam tirgum – mūsu, arī citām republikām. Tā tiek rādīta vairākās izstādēs un redzama arī VDR žurnāla „**Mobel und Wohnram**” 1972. gada 12. numurā, kurā stāsts par Baltijas republiku mēbelēm. Kā pirmā no fabrikā ražotajām mēbelēm vasarnīcu komplekts „Vasara” vēlāk, 1975. gada sākumā, saņem Valsts kvalitātes zīmi.

Sekmīgi fabrikā tiek apgūtas ekonomiskās mācības. Četrās komunistiskā darba skolās ir 109 klausītāji. Skolas vada cehu priekšnieki un meistari.

Neapsīkst racionalizatoru doma. Piegādes fondā viņi devuši jau 124,1 tūkstoti rubļu, ierindojošies šajā ziņā otrajā vietā Valmieras rajonā. Par labāko racionalizatoru fabrikā atzīts Jaunpiebalgas ceha priekšnieks Jānis Eglītis: viņa ieteikumu ekonomiskais efekts – 8,4 tūkstoši rubļu. Interesantus priekšlikumus regulāri sniedz konstruktors Andris Krasts. Viņš arī viens no uzņēmuma šahistu saimes līderiem.

1972. gada realizācijas plāns tiek izpildīts par 101,0 %, darba ražīguma – par 102,8 %. Virs piegādes divu gadu plāna saražota produkcija par 400 tūkstošiem rubļu. Bet kavējumu laikā, kuri bijuši ar administrācijas atļauju, varētu saražot mēbeles par 50 tūkstošiem rubļu.

Rajona Goda plāksnē abas reizes fabriku pārstāv sportiski pirmrindnieki: uz 1. maiju mašīnstrādnieks Aivars Glāzers, populārs daudzu sporta spēļu speciālists, uz **LOSR** 55. gadadienu – galdnieks Nikolajs Sokolovs, svarcēlājs.

1972. gadā tapuši 8087 guļamistabu komplekti.

Ar PSRS KP CK Ministru Padomes Augstākās Padomes prezidija lēmumu 1972. gada 13. decembrī fabrika tiek apbalvota ar ordeni „*Goda zīme*”.

1973. gads ir viens no saspringtākajiem fabrikas vēsturē. Ir grūtības materiālu sagādē, un visi cehi gatavojas pārejai uz jaunu produkciju.

Jaunās produkcijas sagatavošanā un ieviešanā daudz pūļu un izdomas iegulda fabrikas galvenais tehnologs Andris Krasts un visu četru cehu šablonisti: Uldis Purcēns Valmierā, Jānis Svīķis un Andrejs Griško Rūjienā, Juris Ganiņš un Aivars Zutis Valkā, Maigonis Ivdris Jaunpiebalgā.

Šajā grūtajā laikā „piedzimst” „Mēbeļnieks”. Domāta kā visu cehu kopējā avīze. Pirmais numurs iznāk 1973. gada martā. Tas ir optimisma pilns: „Un tā – beidzot mums sava avīze, mums, mēbeļniekiem, savs „Mēbeļnieks”.”

Avīzes redaktors, sekretārs un korektors ir Andris Briedis, māksliniecišķie noformētāji – Jānis Tančers un Andrejs Salnājs. Avīzi fabrikas „Eva” pavairo, gan zemā kvalitātē, 50, bet, sākot ar tās 8. numuru, 40 eksemplāros. Interesantus rakstus avīzei devuši fabrikas direktors Jānis Leinišs, partijas pirmorganizācijas sekretārs Ojārs Gustons, fabrikas komitejas priekšsēdētājs Haralds Pēlis, fabrikas plānu daļas priekšiece Elita Pētersone, Valmieras ceha ekonomiste Daimona Vītiņa un vēl daži. Bet laikam jau pats nozīmīgākais materiāls ir fabrikas pirmā direktora (pēc tam ilgus gadus tautas universitātes darba veterānu fakultātes sabiedriskā dekāna, arī biedru tiesas piesēdētāja) Oskara Lacuma raksts „Un tā tas sākās” avīzes 21. numurā, veltīts uzņēmuma 15 gadu jubilejai. „Mēbeļniekā” ir arī dzejoļi, lappusē „Starp zāģa zobiem” LPSR Mākslinieku savienības biedra Viļa Zaķa karikatūras, Andra Brieža humors un satīra.

Un tomēr „Mēbeļnieks” ir „nelaikā dzimis bērns.” Nav tam īstā atbalsta, nav pēc tā īstas vajadzības. Un savu mūžu tas beidz 1975. gadā ar, tā teikt, jubilejas numuru – 25.

Grūts ir 1973. gads. Neizdodas nodot pat metāllūžņus. Tāpēc jāmaksā sods – 658 rubļi.

Un gandrīz vienīgi sportisti liek fabrikas vārdu minēt uzvarētājos. Tā Marta Ādamsone un Leons Mukāns atkal ir rajona čempioni badmintonā. Rajona spartakiādē izcīnīta otrā vieta, tikai nedaudz atpaliekot no lielā Stikla šķiedras kolektīva. Tas galvenokārt veterānu nopelns.

Atkal sportisks ir mēbeļnieku pārstāvis rajona Goda plāksnē uz 1. maiju – slīpētājs un reizē arī fabrikas labākais šāvējs Guntis Kalniņš. Nākošajā, 1974. gadā, viņš kļūst arī Valmieras pilsētas padomes deputāts. Uz LOSR 56. gadadienu Goda plāksnē finierētāja Marija Lučenkova.

Jau pirmais pusgads produkcijas realizācijā veikts tikai par 95,5 %, darba ražīguma plāns – par 96,0 %. Gada otrajā pusē stāvoklis uzlabojas. Bet gadā paredzētos uzdevumus veic tikai Modra Meļķa vadītais Valkas cehs.

1973. gadā, pēdējā „guļamistabu gadā”, ražots 8191 guļamistabu komplekts. Vairāk nekā jebkurā iepriekšējā gadā.

Jā, tā būtu interesanta karte, kurā varētu redzēt Valmieras mēbeļu fabrikas ražoto guļamistabu komplektu „izvietojumu” Padomju Savienībā! Un vai mūsu republikā palika kāds ciems (pilsēta jau nekādā gadījumā!), kurā daudzajos gados neiegādājās kaut vienu šo atzinību guvušo un visu laiku pilnveidoto mēbeļu komplektu?

2. "Cerība"

Kas stājās līdzšinējās produkcijas vietā?

Valmiera, Valkas un Jaunpiebalgas cehi vienotā darbā ražo dzīvojamās istabas komplektus HM-56. Tajos sekciju „Cerība”, pusdienu un žurnālu galdus dod Valmieras cehs, dīvānu – gultu un atpūtas krēslus – Valkas, bet krēsli – ar to pašu drānu, kura Valkas ceha produkcijai – top Jaunpiebalgas cehā. Rūjienieši joprojām „startē individuāli”: gatavo priekšnama iekārtu ar antresolliem – (piezīme: *neātrāk par 1975.gadu*)

1974. gadā jāražo kopprodukcija par 9,1 miljonu rubļu, tajā skaitā mēbeles par 9,0 miljoniem, produkcijas realizācijas plāns – 8,4 miljoni rubļu.

Jaunā produkcija krietni izmaina mīksto un korpusa mēbeļu attiecību: ja 1973. gadā mīkstās mēbeles tika ražotas par 4,0 miljoniem rubļu, 1974. gadā tās jāražo tikai par 2,5 miljoniem.

Sekcija „Cerība”. Ar to, protams, gan administrācija, gan strādājošie saista cerības izkļūt no atpalicība, tikt tur, kur ilgu gadus fabrikas vārds bija redzams, bet nu jau sen nav bijis līderos.

Sekcijas ražo trijos variantos. Pamata variants ir II, trīsdaļīga sekcija: pusotrvietīgā, bāra un kasetes daļa, tās garums – 3,15 m. IX variants ir četrdaļīga sekcija: pie II varianta klāt nāk drēbju skapis, tās garums – 4,05 m. I variants, pilna sekcija, piecdaļīgs: pie IX varianta klāt darbavietas posms, sekcijas garums – 4,95 m.

Sekcijas ir ar antresolliem, augstums – 2,35 m. Pie tam sekcijas ražo gan oša, gan sarkankoka. I variants, piecdaļīgā, kā turpmākie gadi pierādīs, ir gandrīz tikai oša un gandrīz tikai eksportam. Abos pārējos variantos stiprā pārsvarā sarkankoka sekcijas.

Gan I, gan IX varianta sekcijas komplektē kopā ar vienu pusdienu un vienu žurnālu galdu, vienu dīvānu – gultu, diviem atpūtas un sešiem mazajiem krēsliem. Tas tiek saukts par lielo komplektu. Mazajā komplektā ir II varianta sekcija, žurnālu galds, dīvāns – gulta, divi atpūtas krēsli.

Visi komplekti tiek nosūtīti no Valmieras ceha, kurā Valkas un Jaunpiebalgas cehi savu produkciju atgādā. Eksportam īpaši atlasītas mēbeles netiek. Bet reklamāciju par to kvalitāti praktiski nav. Gandrīz viss eksports ceļo uz ČSR. Arī instrukcija sekciju salikšanai, sākumā krievu, vēlāk tiek sagatavota čehu valodā. Mēbeles eksportē konteineros, vienā saliekot trīs lielos vai četrus mazos komplektus. Pirmie sūtījumi septembrī.

Sava veida komplektus realizē arī Valkas cehs, pievienojot dīvānam – gultai un atpūtas krēsliem Valmieras ceha trīsdaļīgo sekciju un žurnālu galdu.

Arī daļu nekomplekta produkcijas gan Jaunpiebalgas cehs (krēsli), gan Rūjienas cehs (priekšnama iekārtas, „Vasara”) realizē arī Valmieras ceha starpniecību.

Bet, kad atrisināti ražošanas un nosūtīšanas jautājumi – un ne vienmēr tas viegli un gludi – izrādās, daudz grūtību sagādā sekcijas detaļu komplektēšana. Detaļu daudz, vairākas izmēros vienādas, bet katrai sava vieta, funkcija sekcijā.

Viegli neiet. Sevišķi sākumā.

1974. gada I ceturksnī realizācijas plāns veiks par 98,1 %, darba ražīguma – par 103,3 %, pusgadā šie rādītāji 95,4 % un 96,9 %, trīs ceturkšņu: 88,6 % un 88,9 % (abos pēdējā vieta rajonā!). Gada plāns tomēr izpildīts: realizācijā 102,8 v, darba ražīgumā – 100,8 %.

No cejiem jaunās produkcijas ražošanai visātrāk pārkārtojas Valkas cehs, gada plānu īstenojot jau 14. novembrī.

Gada 8 februārī aizsākas interesanta tradīcija, kura, kaut arī ne tik bieži kā sākumā iecerēts, turpinās tālākajos gados: tikšanās ar literātiem. Pirmā tikšanās notiek kafejnīcā „Sports”. Ieradušies: Ojārs Vācietis, Valdis Rūja, Jānis Sirmbārdis, Laimonis Kamara. Bet nākošā reize ir 7. jūnijs, kad atpūtas bāzē „Lielauši” atbrauc Dagnija Dreika, Ziedonis Purvs, Egils Lukjanskis. Šīs un visas nākošās tikšanās vada un tajās savus darbus lasa „vietējais” – Andris Briedis. Turpmākajos sarīkojumos ierodas daudzi populāri literāti, viņu skaitā: Valdis Artavs, Māris Čaklais, Andris Kolbergs, Jezups Laganovskis. Aktīvs un vajadzīgs šajos literārajos sarīkojumos Valmieras literātu apvienības vadītājs Andrejs Kursītis. Bet maz, izrādās, fabrikā ir cilvēku, kuriem šādas tikšanās interesē, ir vajadzīgas.

Jau no gada sākuma Valmieras cehā risinās ražošanas iecirkņu sociālistiskā sacensība. Aktīvi tajā piedalās šūšanas – piegriešanas (brigadiere Aija Skujiņa) un mehāniskais iecirknis (vadītājs Herberts Lure). Šuvējas visus ceturkšņus izcīna nosaukumu „Labākais ražošanas kultūras iecirknis”.

Par 1973. gada darba rezultātiem ar *Darba Sarkanā Karoga ordeni* apbalvota Valmieras ceha finierētāja Valentīna Dubkova, ar ordeni „Goda zīme” Rūjienas ceha montētājs Dzintars Vikmanis, ar medaļu „Par Darba varonību” Valmieras ceha apdares strādniece Elvīra Leiniša un Valkas ceha priekšnieks Modris Meļķis, ar medaļu „Par izcilu darbu” Jaunpiebalgas ceha strādniece Ilga Vabule.

1974. gadā notiek vēl vairāki nozīmīgi pasākumi, ar ražošanu it kā tieši nesaistīti.

Jubilejas reize, desmitā, ir Valmieras mēbeļu fabrikas un kokapstrādes kombināta „Vulkāns” administrāciju sporta sacensībām. Šīs sacensības notiek ik gadu augustā, pārmaiņus Valmierā un Kuldīgā. Šoreiz Kuldīgā, rezultāts neizšķirts : 3,5 : 3,5.

Rūjienas cehā noorganizēta „lauku kapela” : akordeons, bungas, cītaris, basģitāra un divi solisti. Kapela drīz vien kļūst populāra, muzicē Rūjienā, arī daudzos fabrikas sarīkojumos, arī citos rajonos.

Uz 1. maija svētkiem rajona Goda plāksnē strādniece Valentīna Dubkova, uz LOSR 57. gadadienu – atkal Kārlis Āboliņš, vecākais meistars.

Gads bijis grūts, bet interesants. Un tā nogalē radusies pamatota cerība: tālāk būs vieglāk.

1974. gada novembrī par ceha priekšnieku vēlreiz kļūst Haralds Pelsis.

1975. gada janvāra plāns realizācijā veikts par 103,6 %, ražošanā – par 102,2 %, „aizķeršanās” iznāk februārī, bet pēc tam uzņēmums atkal ir virs ūdens, pusgada kalizācijas plānu izpildot par 104,0 %, ražošanas par 103,1 %. Tas nozīmē, ka saražotas mēbeles gandrīz par 4,2 miljoniem rubļu, pārsniedzot plānoto par 100 tūkstošiem rubļu. Bet pārpildi galvenokārt devuši perifērijas cehi. Pusgadā katrs strādājošais devis produkciju par 5,2 tūkstošiem rubļu.

Bet joprojām daudz pārpratumu ar sekciju furnitūru: no veikaliem reklamācijas, ka maisiņos trūkst rokturu, magnētu ... Tapēc furnitūru sāk ievietot Valmieras ceha filiālē gatavotajās sūtījuma kastīnās. Katrai sekcijai savā. Aizvāko, nosien, noplombē. Un, izrādās, pārpratumu gandrīz vairs nav. Furnitūru komplektē fabrikas veterānes Elvīra Leiniša un Marija Lučenkova.

1975. gads ir uzņēmuma 15 gadu jubilejas gads. Bet pašu uzņēmumu jau no gada sākuma vairs nesauc par fabriku, bet par kombinātu. Un kombinātam gandrīz jādīvē eksporta mēbeļu ražošana: no 670 tūkstošiem rubļu 1974. gadā līdz 1,3 miljoniem rubļu šajā, 1975. gadā. Bet vispār jāražo produkcija par 560 tūkstošiem rubļu vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Vairākus gadus ražo žurnālu galdu nomaina jauns: uz riteņiem, ar stikla starpsienām, avīzēm un žurnāliem, platēm un kastēm. Vēlāk tajā tiek izveidots neliels bārs : divām pudelēm, sešām glāzītēm.

Ir domāts arī par sekcijas stiklošanu. Tiek sagādātas plastmasas vadlīstes un paši stikli. Taču iecere realizēta netiek. (Bet pircēji, protams, būtu laimīgi par stiklotu sekciju!). Nomainīti gan tiek sekciju rokturi : dažādu krāsu gliemežvāku veida rokturu vietā nāk dekoratīvi bronzas krāsas rokturi, kuri arī daudz stabilāk sekcijā iestiprināmi.

Uzcelts kombināta administratīvais korpuss. Patālu no pilsētas centra, Purva ielā 10, vietā, kurā ar laiku jābūt arī uzņēmuma ražošanas korpusiem, dzīvojamajām mājām, noliktavām un citām ēkām – mēbeļu pilsētiņai.

Piecstāvīgā korpusa un vajadzīgo komunikāciju izbūve pašu spēkiem – tas bija grūts, saspringts darbs, smaga mīcīšanās pa mālaino grunti. Bez profilaktoriņa vīriem, bieži vien ne visai kvalitatīva, ne visai apzinīga darbaspēka, tas tomēr nebūtu izdarīts.

Un viņi, kuri paši it kā vēlas izārstēties no alkoholisma, īstenībā gan, protams, ar nelieliem izņēmumiem, te atbēguši, kad no darba laiž vaļā ar „pantu”, kad draud ārstēšanās krietni stingrākā režīmā, viņi arī ir pirmie iedzīvotāji administratīvajā korpusā. Retais no viņiem redzējies tik skaistas, tīras, modernas telpas : audzinoši, protams!

Vēlāk, kas uzceļ, protams, ar pamatīgu viņu, profilaktoriņa vīru, līdzdalību māju -kopmītni, viņi tiek pārvietoti uz to. Un izrādās, ka administrācijas štati tiešām spēj piepildīt visu lielo korpusu. Jurģi gan notiek tikai nākošā gada rudenī.

Bet, vēl piebilstot kādu vārdu par viņiem, Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas pacientiem ...

Bez viņiem uzņēmums vairs it kā nav iedomājams : strādā ne tikai celtniecībā, bet viņi ir arī gatera strādnieki, krāvēji, liftnieki, viņi strādā šefības kolhozā „Bērzaine”. Vienīgi ar to pamatmērķi – izārstēties no alkoholisma – ar to, izrādās, īstas veiksmes nav. Bet laikam jau katrs izārstētais, sapratušais tomēr ir veiksmes.

Cehos pirmo reizi notiek sacensība „Labākais savā profesijā” un „Labākais jaunais strādnieks”. Uzvarētājus noskaidro ik ceturksni. Kombinātā ir ap 250 komunistiskā darba trieciennieku.

Uz 1. maija svētkiem rajona Goda plāksnē Hilda Martinova, finierētāja, darba veterāne, uz LOSR 58. gadadienu – Jānis Vēveris, galdnieks, vēlākos gados tik pat apzinīgs, precīzs kopētājs.

Ar III pakāpes Darba Slavas ordeni apbalvoti Valmieras ceha vecākais meistars Kārlis Āboliņš un Valkas ceha galdnieks Pēteris Saveljevs.

Sekcija „Cerība” un priekšnama iekārta parādās PSRS Tautas saimniecības sasniegumu izstādē – skatē „Labākie mēbeļu paraugi.” Tas ir 1975. gada nogalē. Un gan laikrakstos, gan vēstulēs tiek sacīti ļoti atzinīgi vārdi par šo mēbeļu komfortablumu un labo apdari. Un secinājums viens: šīs mēbeles ierindoja labāko mūsu valsts mēbeļu skaitā.

Var piebilst, ka tāds secinājums radās arī mūsu republikā, mūsu rajonā. Lēnām, bet radās. Un, kad sekcijas beidza ražot, kad to vairs nebija, kā meklēja ...

1976. gada otrajā pusē Valmieras cehā sāk ražot mēbeļu komplektu „Andra”. Tajā ietilpst divas stūra tahtas, viens žurnālu galds, viens veļas skapis. Komplektos tiek nosūtītas tikai mēbeles ar oša apdari: sarkankoka veļas skapjus vispār neražo. Apmēram pusgadu pēc savas „piedzimšanas”, 1977. gada sākumā, „Andra” tiek atestēta ar Valsts kvalitātes zīmi.

Jaunu mēbeli apgūst arī Jaunpiebalgas cehs: tā saucamos restorāna krēslus sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem.

Un jauns gados un pavisam jauns tādā amatā ir uzņēmuma ceturtais direktors Modris Meļķis, bijušais Valkas ceha priekšnieks. Direktora amatā no 1976. gada 20. novembra. Bet kopš jūlija Valmieras ceha priekšnieks Marģeris Lasmanis.

Pēc gada I ceturkšņa, kurā realizācijas plāns veikts par 102,7% un ražošanas par 103,2 %, fabrikas labo darbu atzīmē partijas rajona komiteja. Sen nebijusi atzinība!

Uz 1. Maija svētkiem rajona Goda plāksnē Herberts Timermanis, vecākais kurinātājs, uz LOSR 59. gadadienu – Gunārs Lūkins, elektriķis, mērinstrumentu priekšnieks, Tautas vīru kora „Imanta” dalībnieks. Interesanti, ka viņi viens otru nomaina ne tikai rajona Goda plāksnē, bet arī nozīmīga sabiedriskā darbā: arī Gunārs Lūkins kļūst par Valmieras ceha komitejas priekšsēdētāju, ir šajā amatā arī, uzņēmuma divdesmitgadi, sagaidot.

Kokapstrādes un papīrrūpniecības darbinieku republikāniskā VII vasaras spartakiāde notiek Valmieras sporta bāzēs. Tajā tiek izcīnīta uzvara. Bet komandā vairāk to, kuri Valmieras mēbeļu kombinātu pārstāv, nevis tajā tiešām strādā.

Bet tiem, kuri kombinātā tiešām strādā, arī nākošais, 1977. gads, nav viegls. Sevišķi grūts, saspringts tas izrādās lielākajam – Valmieras ceham.

Janvāra plāns realizācijā veikts vislabāk rajonā – 107,3 %, bet darba ražīguma plāns nav izpildīts : tikai 95,1 %. Februārī nav izpildīts neviens no šiem rādītājiem : 96,2 % realizācijā, 99,5 % darba ražīgumā. Pirmais kvartāls tomēr godam veikts : realizācijā 103,7 %, darba ražīgumā – 101,7 %. Taču pēc sešiem mēnešiem, noslēdzot trešo kvartālu, abos rādītājos mēbeļu kombināts ir pēdējā vietā rajonā : realizācijā 97,7 %, darba ražīgumā 99,8 %. Gada plāns tomēr abos šajos rādītājos izpildīts: realizācijā 101,1 %, darba ražīgumā – 101,4 %.

Un šajā kopējā veiksmē vislielākais ir Rūjienas ceha devums. Ceha priekšnieka Kārļa Mūža kolektīvs gada plānu izpilda jau līdz 1. decembrim, izgatavojot 15 200 priekšnama iekārtas, tajā skaitā 6000 jauno iekārtu ar antresolēm.

Priekšnama iekārtas pēc uzbūves ir divu veidu : tā saucamās „mazās” (viena pamatdaļa - drēbju pakaramais) un „lielās” (vēl arī otra daļa – skapis). Piecgades beigās jāražo ap 20 000 iekārtu.

Rūjienas cehā ne tikai augsti darba rādītāji, bet arī augsta ražošanas kultūra. Gaumīga uzskatāmā aģitācija, vēl bijušā ceha Kuldīga, mākslinieka, pie reizes – arī kapelas solista Ādolfā Rozīša iedibināta. Lieliski tajā iederas Nikolaja Daudzinska, inženiera, racionalizatora, mākslinieka, tālo ceļojumu fotoreportāža. Cehā viss savā vietā. Un visam sava vieta. Tā pamatu veido stipri vīri, kuri daudzos gados pierādījuši varēšanu, talantu.

Imants Ķīkulis, Rūjienas pilsētas deputāts, tautas kontrolieris, daudzu sabiedrisku pasākumu iniciators un veicējs, ir rajona Goda plāksnē, sagaidot LOSR 60. gadadienu. Uz 1. Maija svētkiem šis gods Valmieras ceha priekšnieka vietniekam (vēlāk funkcijas tās pašas, bet – vecākais meistars) Laimonim Radziņam. Viņš arī biedru tiesas loceklis viņš arī atbildīgais par sociālistisko sacensību Valmieras cehā.

1977. gada maijā Valmieras cehā atkal priekšnieka maiņa: ceha priekšnieka amatā stājas Jānis Kartenbeks, bijušais ražošanas daļas inženieris un fabrikas komitejas priekšsēdētājs.

1978. gada sākumā vairāki kombināta darbinieki saņem medaļu „Darba veterāns.”: Kārlis Liepiņš, meistars, ilgus gadus rūpējis, lai gateriem būtu darbs – baļķi, ilgus gadus korus diriģējis, pirms gada zelta kāzas nosvinējis, Aleksandrs Orlovs, galdnieks, Meta Sidraba, vecākā normētāja, strādnieki Herberts Timermanis, Anna Venta, Arnolds Ziediņš.

Kā katru gadu, arī šajā gadā darba veterāna apliecību svinīgā sarīkojumā saņem tie, kuri uzņēmumā nostrādājuši vismaz desmit gadus. Viņu skaitā elektriķis Gunārs Judeiks, šoferis Vilis Lācis. Par nostrādātajiem piecpadsmit gadiem apliecības saņem strādniece Rozālija Aļeksejeva, grāmatvede Rita Cenkuse, realizācijas daļas priekšniece Līviņa Eiduka, santehniķis Imants Vasers un citi.

1978. gads tiek iesākts sparīgi: pirmajā kvartālā realizācijas plāns veikts par 107,6 %, darba ražīguma – par 109,0 %. Pie tam ar Valsts kvalitātes zīmi ražotas mēbeles – „Andra” un priekšnama iekārta – par 289 tūkstošiem rubļu : 12 % visas produkcijas.

Tūkstošiem Valmieras cehā ražoto skapīšu saņem republikas medicīnas iestādes, to skaitā komplekss „Gaiļezers”, arī Valmieras rajona centrālā slimnīca, ar skapjiem, vitrīnām un soliem tiek apgādāts viens no Rīgas milžiem – Preses nams.

Un nav šaubu – mēbeļu kombināts atkal izvirzās līderos. Bet ...

Bet dzīvojamo istabu komplektu ražošana tiek pārtraukta. Eksports tiek pārtraukts. Jāražo mēbeles Maskavas XXI %olimpiskajām spēlēm.

Bet cik un kādas sekcijas Valmieras cehā piecos gados tapa?

I varianta, t.i., piecdaļīgās: oša – 3650, sarkankoka – 829;

IX varianta, t.i., četrdaļīgās: oša – 2577, sarkankoka – 4124;

II varianta, t.i., trīsdaļīgās: oša – 2126, sarkankoka – 5674

Bez tam vēl sekciju daļu daždažādi kombinējumi, kuros viena daļa tomēr bija gandrīz vienmēr – bārs.

Ja visas šīs sekcijas novietotu vienu aiz otras, tad 2,35 metru augstā grēda stieptos no Valmieras līdz „Sēnītei”: gandrīz 80 kilometrus.

3. Olimpiskās

Protams, liels gods: pirmajiem mūsu valstī jāsāk ražot viesnīcu mēbeles. Bet arī atbildība liela. Un produkcija, kā drīz vien izrādās, ir ļoti plaša sortimentā, izmēros, apdarē.

Valmieras ceļam gandrīz viss jāsāk no jauna. Jāsāk trešais etaps.

Var droši teikt: ceha priekšnieks Jānis Kartenbeks nejutās laimīgs. Un labi, ka pieredzējuši, zinoši vietnieki – Ēriks Ādamsons un Laimonis Radziņš. Labi, ka stipri nervi un var tos atpūtināt, spēcīnāt medībās.

Viegla šī pārmaiņa nelikās. Viegla tā arī nebija.

Bet ko tādas nelielas pilsētas cehs ražo lielākajam sporta sarīkojumam pasaulē – olimpiskajām spēlēm?

Garnitūras vienvietīgiem un divvietīgiem viesnīcu numuriem. Bet tajās ...

Gultas – oša un sarkankoka, pulētas, lakotas, matētas. Relatīvi maz dīvānu.

Skapji – dažādi uzbūvē un izmēros, oša un sarkankoka, pulēti, lakoti, matēti.

Naktsskapji – ar vienu un divām atvilkņēm, oša un sarkankoka.

Žurnālu galdus – kantainus un apaļus, dažādos izmēros, uz riteņiem, elastika vai koka kājas, oša un sarkankoka.

Un dažādus bagāžas skapjus, spoguļus (cehā gatavo rāmjus un spoguļus tajos ievieto), palodzes, aizskaru stangas ...

Un paneļus, gan garenus, gan šķērsām liktu šķiedru, lakotus un matētus, oša, sarkankoka un visādos toņos beicētus, dažā izmērā nedaudzus, citā tūkstošus, bet pašu izmēru ...

Tik „raiba” produkcija rada grūtības ne tikai ražošanā, bet arī komplektēšanā, nosūtīšanā.

Lielu darbu šajā jomā veic uzņēmuma galvenais tehnologs Andris Krasts, vecākie inženieri Marģeris Lasmanis un Viktors Liepiņš, šablonists Uldis Purcens, galdnieki Jānis Rozentāls un Aivars Spruksts, apdares strādniece Laima Amoliņa un daudzi citi.

Bet rajona Goda plāksnē uz 1. Maija svētkiem ir Ivars Polis, slīpētājs, bez tam vēl vispusīgs sportists (Kombinātā daudzkārt apstiprinājusies patiesība, ka labi sportisti ir arī labi darba darītāji!). Uz LOSR 61. gadadienu viņu nomaina Ņina Gabruševa, kontroliere, arī ilggadēja sanitārās kopas – un tā daudzus gadus ir rajona līderis – dalībniece.

Olimpisko piegāžu skaitā ir mēbeles Maskavas olimpiādes dalībniekiem un viesiem, tāpat arī *Intūrista* viesnīcām. Tāpēc mēbeles ceļo ne tikai uz Padomju Savienības galvaspilsētu, bet uz dažādām tās vietām: Ļeņingradu, Bratsku, Batumi, Brjansku, Minsku, Novosibirsku, Taškentu ... Valmieriešu produkciju saņem arī VĻKJS CK starptautiskā jaunatnes nometne Maskavā un vairākas citas organizācijas.

Speciālisti atzīst, ka šīs mēbeles neatpaliek no ārzemju paraugiem, ar kuriem daļa Padomju Savienības viesnīcu bija apgādātas. Bet vairumā viesnīcu bija parastās, sadzīves mēbeles.

„Olimpisks” kļuvis arī Jaunpiebalgas cehs: tas Maskavas un daudzu citu pilsētu viesnīcām ražo tā saucamos mazos krēslus, atpūtas krēslus uz koka un metāla karkasa, arī viesnīcu krēslus.

Gads kombinātam galvenajos rādītājos veiksmīgs: realizācijas plāns veikts par 104,0 %, ražots vairāk nekā iepriekšējā gadā par 6,8 %.

Valkas un Rūjienas cehos atkal gada plāns veikts pirms termiņa: triju gadu uzdevums divos gados un vienpadsmit mēnešos.

Gada pēdējās dienās Valkas cehs nosūta jaunas konstrukcijas teātra krēslus uz Zvaigžņu pilsētiņu: padomju kosmonautu kultūras namam.

1978. gadā kolektīvs ražojis produkciju par 8,9 miljoniem rubļu, tajā skaitā olimpiādes vajadzībām par 4,5 miljoniem rubļu.

1979. gadā olimpiādes vajadzībām jāražo mēbeles par 5,209 miljoniem rubļu.

Taču gada sākums neveiksmīgs: I kvartāla realizācijas plāns veikts tikai par 94,4 % samazinājies, salīdzinot ar 1978. gadu, ražošanas apjoms – 98,8 %, nedaudz gan audzis darba ražīgums – 100,5 %. Taču vēlāk viss „nostājas savā vietā”: deviņu mēnešu realizācijas plāns veikts par 101,3 %, ražošanas apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir 101,6 %, darba ražīgums – 120,1 %.

Deviņu mēnešu plānu ne produkcijas ražošanā, ne realizācijā neveic Jaunpiebalgas cehs. Un tajā mainās ceha priekšnieks.

Uz 1. Maiju, pēdējo pirms kombināta divdesmitgades, rajona Goda plāksnē atslēdznieks Aivars Brivks, puisis, kurš kombinātā, var teikt, izaudzis, iegūstot atslēdznieka augstāko kategoriju – sesto, ar labām sekmēm pabeidzot vakara vidusskolu. (Jā, Valmieras vakara vidusskolai liela loma uzņēmuma vēsturē: Vilis Ošs, Dzintra Stračinska ...).

Oktobra svētkos Goda plāksnē Gunars Judeiks, elektromontieris. Bet ražošanas efektivitātes un darba kvalitātes paaugstināšanas skatē uzņēmums gada trešajā ceturksnī izcīnījis rajonā trešo vietu.

Bet trešajā ceturksnī, kādā oktobra naktī, nodeg Valmieras ceha zāgētava. Darbam nederīgi kļūst arī abi gateri : lielais, PD-75, vairāk nekā 20 gadus nokalpojis, un mazais, P-65, ar nedaudzu gadu ilgu „stāžu”. Arī pašai zāgētavai – bet izglābta tiek zāgētavas ģērbtuve un tikko izremontētais kantoris – plecos trešais gadu desmits. Cik baļķu tajā sazāgēts šajos gados?

Pēdējos gados tikai ap tūkstoši m³ apaļkoku mēnesī. Bet ilgus gadus tika zāgēts divās maiņās un dažā mēnesī, sevišķi pēc vējgāzēm, pieveikti pat 2 300 m³ baļķu. Un tā nu iznāk, ka Valmieras ceha (tagad jau bijušā) zāgētavā katram republikas iedzīvotājam ir sazāgēts savs sešmetrīgs baļķis. To kopējais garums tātad apmēram 15 tūkstoši kilometru.

Zāgmateriālus izlietojuši paši, tie guldīti arī viesnīcā „Latvija”, Dailes teātrī, daudz piegādāts Rīgas kokapstrādes rūpnīcai, Skolu un bērnu iestāžu mēbeļu kombinātam, Mūzikas instrumentu fabrikai, Rīgas un citu pilsētu un rajonu celtniecības organizācijām, uzņēmumiem, iestādēm. No Valmieras tie lielos vairumos nosūtīti pārējiem uzņēmuma cehiem. Iecirknī daudz veterānu: Edgars Cenkuss, Jānis Mazītāns, Jānis Rozenbergs, Voldemārs Balodis, Elza Kalniņa, Jānis Kaska un, protams, pats iecirkņa vadītājs Antons Kreilis. Un pēc nepilna mēneša, novembrī, brīvā darbā zāgmateriālus sāk ražot jauns gateris P-65 4M.

Jubilejas gadu sākot, kombināta darba dzīvē jūtama stabilitāte, arī fons – sadzīve, brīvā laika izmantošana, ilgāku laiku diezgan pelēcīgs, krāsojas cerīgos toņos.

Te liela nozīme rūpnīcas komitejas priekšsēdētājas Daimonas Vītiņas enerģijai, izdomai, veiksmīgi izvēlētajiem cehu komiteju priekšsēdētājiem.

Arvien vairāk pasākumu, kuros piedalās strādājošie kopā ar saviem ģimenes locekļiem. Tā notiek ziemas un vasaras sporta svētkos, arī dažādos sporta pasākumos. Bet vispār sporta dzīve, kopš kombinātā to vada Anita Tetere, guvusi jaunus, sološus apgriezienus.

Neapšaubāmi interesanti, vajadzīgi izrādījās pārskrējieni no Valmieras ceha uz pārējiem cehiem. Tie saliedēja kolektīvu, atklāja jaunus, talantīgus sportistus, pierādīja, ka veterāniem vēl „pulveris sauss,” deva iespēju iepazīt ceham cehu, salīdzināt. Šie pārskrējieni veltīti V. I. Ļeņina

110. un kombināta 20. jubilejai. Uz pārskrējenu Valmiera – Rūjiena, pirmo, augustā, Valmieras cehā bija ieradušies visi četri uzņēmuma direktori.

Novembra sākumā pārskrējiena dalībnieki ekskursijā iepazīst Tallinu, vēro, kā tā pošas savām pirmajām olimpiskajām spēlēm. Pie reizes 35 gadu jubilejā tiek sveikta Tallinas mēbeļu apvienība „Standarts”, valmieriešu sociālistiskas sacensības partneris, skatīta jubilejas plašā, interesantā mēbeļu izstādē.

1979. gada nogalē topošajā „mēbeļnieku pilsētiņā”, Purva ielā, gatava top otra dzīvojamā māja. Jau pāris gadus te darbojas arī noliktava. Nākošais objekts būs kapitāla katlu māja, kura apmierinās pašu vajadzības un dos siltumu arī tuvākajiem kaimiņiem: putnu fabrikai, PMK-4, 43.CP objektiem, arī pilsētai.

Limbažu un Komjauniešu ielu stūrī ieguldītas komunikācijas uzņēmuma 103. sērijas 70 dzīvokļu mājai.

Bet Valmieras cehā strādājošo bērni ar „dzīvokļiem” bērnudārzos nodrošināti pilnībā (!): pilsētas jaunākajā bērnudārzā – „Buračiņo” viņi ieguva simt vietas. Lieliska dāvana Starptautiskajā bērna gadā!

1980. gada februārī daļai viesnīcas mēbeļu tiek piešķirta Valsts kvalitātes zīme.

20 gadi uzņēmumā tāpat ir tikai Valmieras ceham. Pārējiem trim cehiem „stāžs” mazāks par gadiem trim.

Valmieras cehā un kombināta pārvaldē tādu, kuri sākuši uzņēmumā strādāt 1960. gadā un agrāk, ir 64. Bet īsti veterāni ir :

Anna Krīgere – Valmieras rūpniecības kombinātā no 1944. gada 20. novembra,

Mirdza Ankmane – no 1944. gada 8. decembra,

Antons Kreilis – no 1946. gada 4. novembra,

Elza Lāce – no 1948. gada 1. decembra,

(Elza Lāce un Jānis Ķirpis 1979. gadā apbalvoti ar medaļu „Darba veterāns”).

Rūjienas ceha sākums ir 1958. gada aprīlis Rūjienas rūpniecības kombināta sastāvā: skaitļi 1958 04 iegravēti tecilā, kuru galdnieki, darbu jaunās telpās sākot, saņem no mehāniķiem. Vietējām vajadzībām ražoja skapjus, galdus, arī mīkstās mēbeles, arī zārkus. Darbu vadīja ilggadējs brigadieris Kārlis Gulbis.

No 1958. gada un agrāk cehā strādā brīvstrādnieks Kārlis Gulbis (kopš 1947. gada), brigadieris Valdis Vilks (kopš 1957. gada), šablonisti Ēvalds Liekniņš, Jānis Svīķis, atslēdznieks Alfrēds Zariņš, finierētājs Artūrs Strenčis, montieris Dzintars Vikmanis.

1962. gadā sācis, cehs joprojām ražo priekšnama iekārtas. Šajos gados tām izlietots 1,3 miljoni m³ skaidu plātnes. Ar to varētu noklāt ceturtdaļu Rūjienas un tai pieguļošās lauku teritorijas. Cehā svinīgiem brīžiem ir gaumīga zāle, atpūtas pasākumiem pat divas, gandrīz tikai sabiedriskā kārtā veidotas, savdabīgas telpas.

Ceha priekšnieks Kārlis Mūzis.

Valkā pēc Lielā Tēvijas kara mēbeļniecība atsākusies ar mucu, virtuves solu un skapju ražošanu. Arī pēc 1963. gada, iekļaujoties Valmieras mēbeļu fabrikā, vēl pāris gadus ražoti skapji, arī tahtas, teātra krēsli.

Tad dīvāns – gulta, sākumā ar atsperu siešanu, no 1967. gada – ar atsperu blokiem, kurus līdz 1973. gadam paši arī ražo. Atpūtas krēslus gatavo no 1973. gada.

Cehā īsti veterāni ir asinātājs Vilis Svekris, kurš Valkas rūpniecības kombinātā sācis strādāt 1947. gadā, un virpotājs Uldis Ķiris – kopš 1949. gada.

Cik, piemēram, dīvānu – gultu saražots?

Pēdējos desmit gados tik: liekot vienu aiz otra, dīvānu karavāna, Valkā sākusies, stieptos cauri Strenčiem, Valmierai, līdz Rīgai.

Ceha priekšnieks Pēteris Āboliņš.

Jaunpiebalgas ceha sākums ir tūlīt pēc kara bijušajā Pēteris Junga darbnīcā. Tagad tur mežrūpniecības iecirknis. Pirmais darbu vadītājs – eksīpašnieka dēls Jānis Junga.

Ražojumu klāsts ļoti raibs: rati, ratu riteņi, ragavas, galdi, galdnieku soli, skapji, logu rāmji, durvis, bišu stropi, koka tupeļu zoles...

Ap 1950. gadu sākās arī krēslu ražošana skolām un bērnudārziem. Un krēsliem, kā izrādījies, cehs palicis uzticīgs trīs gadu desmitus.

Tagadējā teritorijā cehs tikai nedaudz ilgāk par diviem gadu desmitiem.

Pirmie transporta līdzekļi cehā: Benis un Ansis. Divi pamatīgi zirgi.

Pirmā tehnika transportā – gāzes ģenerators: smagā mašīna, ar sausiem koka klučiem kurināta, saukta par „citronu”. Un tās vadītājam, tagad jau ilggadējam īstas mašīnas šoferim, Kārlim Bērziņam tas vārds „citrons” joprojām dažkārt tiek likts uzvārda vietā...

Ap 30 gadu Jaunpiebalgā mēbeļniecībai uzticīgs mašīnstrādnieks Jānis Vītols. Vēl ilgāk nostrādājis Artūrs Mednis, lakotājs, lakotāju brigadieris, nu jau pāris gadus ceha sarga amatā, daudzas zaķa kājas beicēšanā izmantojis.

Cehs ražo dažādus krēslus, galvenokārt olimpiādei un *Intūrista* viesnīcām, gatavo arī servantus un galdus.

Sākot jubilejas, 1980. gadu, kombināta direktors ir Modris Meļķis, direktora vietnieks Uldis Eicēns, vietnieks celtniecības jautājumos Vilis Singaitis, galvenais inženieris Andrejs Grāvelsniņš, galvenā grāmatvede Evgenija Tomsone, partijas pirmorganizācijas sekretārs Antons Reibāns, rūpnīcas komitejas priekšsēdētāja Daimona Vītiņa, galvenie speciālisti un daļu priekšnieki: Kadru – Zinaida Petrova, sagādes – Pēteris Blass, realizācijas – Līvija Eiduka, ražošanas – Andris Miķītis, darba un darba algas – Ojārs Gustsons, plānu – Elita Pētersone, tehniskās kontroles – Dzintra Stračinska, tehnoloģu – Andris Krasts, konstruktoru – Jānis Stulpiņš, mehāniķu – Laimonis Gerliņš, enerģētiķu – Uldis Grāvelsniņš, transporta – Leonīds Beļajevs, darba drošības tehnikas inženieris – Dailonis Zvirbulis.

Ozola zars

Oskara Lacuma dzīvoklī daudz suvenīru. Vairākiem no tiem tikai namatēvam vienam zināma vēsture. Vairums suvenīru, protams, no koka: šķīvji, kausi, piepes. Gan dāvanas, gan paša gatavoti.

Dāvanā saņemts arī tas amatiera zīmējums. Pirms vairāk nekā divdesmit pieciem gadiem. „Oskaros.”

Tajā radīts varens ozols. Un katrs ozola zars simbolizē vienu rūpniecības kombināta ražošanas nozari – darbnīcu: kalve, apavu, trikotāžas, sedlinieku, mehāniskā, podniecības, mēbeļu ...

Šie zari izrādījušies stipri. Arī mēbeļu zars: uz tā izaudzis mēbeļu kombināts.

Stiprs ir arī šis staltais vīrs, sen astotajā gadu desmitā, kurš Valmierā atgriezās pirms 32 gadiem un ir viens no Valmieras mēbeļu kombināta pamatu pamatiem, viens no tā vēstures: Oskars Lacums.

Interesanti, ka vispār vārds „Oskars” mūsu tautā simbolizē stipru vīru. Un vēl : Valmierā viens no viņa tuvākajiem cilvēkiem ir filmas „Zvejnieka dēls” Oskars – Latvijas PSR Tautas skatuves mākslinieks Pēteris Lūcis. „Oskaros” parasti viņi ir kopā. Arī pagājušajos - 1979.gada.

Ozols ir stiprs koks. Tas bija arī Viļa Oša klusajā spēkā, Jāņa Leiniša riskā, tas ir Modra Meļķa prasībā.

Un tajā absolūtajā patiesībā, ka Valmierai bija, ir, būs Gauja. Bija, ir, būs prasmīgi galdnieki.

Bet sākumā bija rati. Tos vilka zirgi. Arī Valmieras mēbeļu fabrikas cehos. Un cik tad sen, kopš Valmieras cehā nojauca stalli, jo vajadzēja vietu skaiduplātnes piegriešanas iecirknim ...

Un tā pēdējā, tā baltā zirga jau arī laikam vairs nav. Bet tie rati, kurus viņš vilka, ir tikuši līdz lielākajam sporta sarīkojumam pasaulē – olimpiskajām spēlēm. Jo rati bija stipri. Stipri un prasmīgi bija arī braucēji.

Maskavas XXII Olimpiskās spēles oficiāli sāksies 1980. gada 19. jūlijā. Valmieras mēbeļu kombinātam tās sākušās jau divus gadus agrāk.
